

EĞİTİM yayınevi

Orta Çağ Tarihi Alanında Uluslararası Araştırmalar I

Editör: **Doç. Dr. Yunus Arifoğlu**

Editör:
Doç. Dr. Yunus ARİFOĞLU

Orta Çağ Tarihi

Alanında Uluslararası Araştırmalar I

EĞİTİM
yayınevi

ORTA ÇAĞ TARİHİ ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR–I

Editör: Doç. Dr. Yunus Arifoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)
Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)
Sayfa Tasarımı: Mehmet Çakır
Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 76780

ISBN: 978-625-97435-5-4
1. Baskı, Aralık 2024

Baskı Cilt: Repro Bir Matbaacılık
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514 Cad. No: 23-25 Yenimahalle/Ankara
Matbaa Sertifika No: 47381

Kütüphane Kimlik Kartı

ORTA ÇAĞ TARİHİ ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR–I
Editör: Doç. Dr. Yunus Arifoğlu
VI+128 s., 160x240 mm
Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-97435-5-4

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM
yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
+90 537 512 43 00
bilgi@kitapmatik.com.tr

ilk okuyan siz olun
kitapmatik
internetteki kitapçınız

ÖNSÖZ

Türkiye'de Ortaçağ tarihçiliği, diğer çağlara kıyasla daha az çalışılmış bir alan olarak dikkat çekmektedir. Bu durumun birçok sebebi bulunmaktadır. Ortaçağ'ın kendine özgü dinamikleri, bu dönemi incelemeyi zorlaştıran başlıca etmenler arasında sayılabilir. Yine zaman ve mekân genişliği, bu zorlukların başında gelmektedir. Ancak, bu durum aynı zamanda araştırmacılar için bir fırsat da sunmaktadır. Ortaçağ'ın uzak bir geçmişe dayanması ve yeterince anlaşılamamış olması sebepler arasında zikredilebilir.

Tarih tasnifi içerisinde Ortaçağ, önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönem, tarihsel süreçte bir olgunlaşma evresini temsil etmektedir, denebilir. Ancak Ortaçağ'a yüklenilen pejoratif anlam bu dönemin yanlış anlaşılmasına neden olmaktadır. Avrupa merkeziyetçi tarih anlayışının mutlak olarak kabul edilmesi, Ortaçağ Avrupa tarihinin dünya tarihi olarak lanse edilmesi Ortaçağ'da bütün dünyada aynı şeyler yaşanmış gibi bir algıya yol açmakta ve mezkûr devrin idrak edilmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum, Ortaçağ alanındaki çalışmaların artırılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu minvalde hazırlanan bu kitap, sekiz bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde Kudüs'ün Türkler tarafından fethi ve Suriye'nin Türk egemenliğine girmesi işlenmektedir. İkinci bölümde İbn Haldun'un Memlük Sultanlığı'ndaki kadılığı, hukuk ve toplum üzerindeki etkilerini kapsamaktadır. İbn Haldun her daim araştırılmaya ihtiyaç bir şahsiyettir. Bu bağlamda onun farklı bir yönünün incelenmesi önem taşımaktadır. Üçüncü bölümde Türkiye'de Ortaçağ Tarihçiliği ve Gelişimi ele alınmaktadır. Söz konusu çalışma Ortaçağ tarihçiliğinin seyrinin görülmesi açısından değerlidir. Dördüncü bölüm, Abbasi Beslenme Kültüründe Zevkiselim işlenmektedir. Bu çalışma, Ortaçağ'da beslenmenin yalnızca karın doyurmayı değil, estetik bir anlayışı da ifade ettiğini ortaya koymaktadır. Beşinci bölümde İbnu'l-Cevzi'nin el-Muntazam Eseri Üzerinden Büyük İskenderi Okumak başlığı yer almaktadır. İslam coğrafyasında tarihçiliğin gelişiminin görülmesi açısından bir öneme sahiptir. Altıncı bölümde Orta Çağ Avrupası'nın Öncü Kadınları işlenmektedir. Farklı bir perspektif ile bu dönemde kadınların dini ve mistik anlamları ele alınmaktadır. Yedinci bölüm, Selahaddin Eyyubi'nin Tahta Çıkması Sonrası Üçüncü Haçlı Seferine Giden Süreçte Yaşanan Gelişmeleri kapsamaktadır. Sekizinci bölümde Türk Destanlarında Ok ve Yay Kullanımı konusu ele alınmaktadır.

Kitap, ele aldığı bu konularla Ortaçağ'ın daha iyi anlaşılmasını ve dönemin farklı yönlerinin ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ III

1071 KUDÜS'ÜN TÜRKLER TARAFINDAN FETHİ VE SURİYE'DE TÜRK EGEMENLİĞİNİN KURULMASINA YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN FETİHLER 1

Sedat Bilinir

IBN KHALDUN'S JUDICIAL CAREER IN THE MAMLUK SULTANATE: IMPACTS ON LAW AND SOCIETY 19

Hatice Özkara Güler

TÜRKİYE'DE ORTAÇAĞ TARİHİ VE TARİHÇİLİĞİNİN GELİŞİM SÜRECİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 33

Yavuz Selim Altınok

ABBÂSÎ BESLENME KÜLTÜRÜNDE ZEVKİSELİM, ŞEHZADE İBRAHİM B. MEHDÎ VE TUFEYLİLER 61

Yunus Arifoğlu

İBNU'L-CEVZİ'NİN EL-MUNTAZAM ESERİ ÜZERİNDEN BÜYÜK İSKENDERİ OKUMAK 73

Sezgin Güçlüay, Mahmut Furkan Keskin

ORTA ÇAĞ AVRUPASI'NIN ÖNCÜ KADINLARI: MİSTİK RAHİBELERİN YAŞAMLARI VE ESERLERİ 87
Banu Çetin Ünal

SELAHADDİN EYYUBİ'NİN TAHTA ÇIKMASI SONRASI ÜÇÜNCÜ HAÇLI SEFERİNE GİDEN SÜREÇTE YAŞANAN GELİŞMELER 101
Fatih İlhan

TÜRK DESTANLARINDA OK VE YAY KULLANIMI: DEDE KORKUT DESTANI, MANAS DESTANI, OĞUZ KAĞÂN DESTANI 121
Hüseyin Erkan Bedirhanoğlu· Mizgin Tanrıkulu Aktürk

TÜRKİYE'DE ORTAÇAĞ TARİHİ VE TARİHÇİLİĞİNİN GELİŞİM SÜRECİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Yavuz Selim Altınok[1]

GİRİŞ

Türkiye'de tarih yazıcılığı 13. yüzyılın ilk yarısından itibaren görülmeye başlanmış ve ağırlıklı olarak Farsça ve Arapça kroniklerden oluşmuştur. Türkçe tarih yazımı ise Osmanlı ile beraber başlamış, ilk örnekler 15. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Özellikle II. Bayezid devri tarih yazımında ilerlemenin olduğu dönemdir. 18. yüzyıla gelindiğinde matbaanın da kurulmasıyla vakanüvislik müessesi sürekli memurluk haline getirilmiştir. Matbaada ise genel olarak tarih eserleri basılmıştır. 19. yüzyılda Avrupa ile ilişkilerin artması tarih yazıcığını da etkilemiş ve bu dönemde genel olarak Batı dillerinden tercüme eserler yapılmıştır (İpşirli, 1999: 247-254; İnalcık, 2007: 213-226; Ortaylı, 2011:80-95; Özcan, 2013: 271-284; Çelen, 2016: 38-41).

Cumhuriyetin ilanından sonra ise genel olarak tarih alanındaki araştırmalar hızlanmış olsa da özelde tarih içerisinde yer alan anabilim dallarıyla ilgili yapılan çalışmalar yeterli seviyelerde değildir (Sever, 2006: XI). Çalışmanın konusunu oluşturan Ortaçağ tarihi ve tarihçiliğinin gelişimi konusunda ülkemizde çeşitli çalışmalar olmakla beraber özellikle İlker Sever'in 2006 yılında hazırlamış olduğu "Türkiye'de Ortaçağ Tarihçiliği Dünü, Bugünü ve Sorunları" isimli yüksek lisans tez çalışması oldukça önemlidir. Bu çalışmada konuyla ilgili çeşitli kaynaklar kullanılmış, Türkiye'de tarih alanındaki araştırmalar ve çağ kavramı anlatıldıktan sonra çalışmanın yapıldığı döneme kadar geçen süreçte ortaçağ tarihinin gelişimi aktarılmıştır. Ayrıca ortaçağ ile ilgili bilimsel yayınlar ve faaliyetler aktarılarak eksiklikler tespit edilmiş ve bazı çözüm önerileri sunulmuştur.[2]

1 Doktorant, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı-Öğr. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Demre Dr. Hasan Ünal Meslek Yüksekokulu, Antalya. 0000-0002-8060-4909, yselimaltinok@akdeniz.edu.tr

2 Sever, İ. (2006). Türkiye'de Ortaçağ Tarihçiliği Dünü, Bugünü ve Sorunları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bu çalışmada, Türkiye'deki tarih araştırmaları içerisinde ortaçağ tarihi anabilim dalının gelişimi, bu alanda faaliyet gösteren Türk tarihçilerin kaleme aldıkları önemli eserler, süreç içerisindeki ilerlemeler, ortaçağ tarihi ve tarihçiliği ile ilgili farklı ekoller üzerinde durulmaktadır.

Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Tarih Yazıcılığı

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde 1924 yılında Türkiyat Enstitüsü'nün kurulmasıyla Cumhuriyet döneminin tarih alanındaki ilk kurumsallaşma çalışmaları başlamıştır. Bu enstitünün yanında Osmanlı döneminden beri varlığını sürdüren Türk Ocakları da tarih ilmine katkılarını sürdürmüştür (Çelen, 2016: 44). 1930 yılında Türk Ocakları bünyesinde Türk Tarihi Tetkik Heyeti çalışmalarına başlamış ve ilerleyen dönemde Türk Tarih Tetkik Cemiyeti ismini alarak bağımsız bir kurum olarak çalışmalarına devam etmiştir. 1935 yılında Cemiyetin ismi bu kez Türk Tarih Kurumu olarak değiştirilmiştir (Berktay, 1983: 26; Şimşek, 2012: 85-100; Çelen, 2016: 44-45).

Devlet desteğiyle kurulan Türk Tarih Heyeti, *Türk Tarihinin Ana Hatları* ismiyle bir kitap hazırlamış ve *Türk Tarihinin Ana Hatları Methal Kısmı* adıyla da bu çalışmanın bir özetini yayınlamıştır. Bu kitabın yazılış amacı Türklerin dünya tarihindeki yerini, kabiliyetlerini ve karakterlerini özellikle Türk gençliğine anlatmaktır (İnan vd, 1930: 1-3) Bu ve benzeri çalışmalar *Türk Tarih Tezi*[3] fikrini ortaya çıkarmış ve bu vesileyle I. ve II. Türk Tarih Kongreleri düzenlenmiştir. Yapılan bu çalışmalarla beraber Cumhuriyet dönemi tarihçiliği, Osmanlı merkezli tarih yazımı dışına çıkabilmeyi başararak batının modern tarih metotlarını kullanmaya başlamıştır.[4]

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki erken dönem tarihçilik anlayışı, Türklerin dünya tarihindeki yerleri ve bu tarihe katkıları, Anadolu coğrafyasında Türk varlığı konularını ele alarak *Türk Tarih Tezi* çerçevesinde şekillenmiştir. Bu dönemde ortaya konulan çalışmalarda özellikle devlet politikalarına uygun hareket edilerek Osmanlı araştırmaları azalmıştır.

Türkiye'de 1930'larda, bilimsel yöntemlerle yapılan tarihçiliğin yanı sıra amatör tarihçilerin filolojik-historik yöntemlerle kaleme aldıkları tezler de bulunmaktaydı. Bunun yanı sıra dönem tarihçiliği; filoloji, hukuk, felsefe ve diğer doğa bilimlerinin aksine yerli bilim kadroları ile gelişim göstermekteydi

3 Türk Tarih Tezi; Cumhuriyetin kuruluşuyla beraber Türkiye'de Batılılaşma süreci hızlanmıştır. Bu süreç kendini Müslüman kimliği ile tanımlayan bireyin Türk kimliğine yönlendirilmesiyle başlamıştır. Devlet erkiyle halka öğretilmek istenen milliyetçilik olgusu başta dil olmak üzere, kamusal yaşamdan iletişimsel süreçlere, eğitimden kültür hayatına kadar etki eden ideolojik unsur olmuştur. Milliyetçiliğin hızlı bir şekilde yükselişi ile beraber tarih ile alakalı yeni bir kabul zorunluluğu da ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, devlet kendi kontrolünde ve istediği biçimde bir tarih yazıcılığı dönemi başlatmıştır. Bu tarih yazım projesi genel olarak "Türk Tarih Tezi" olarak isimlendirilmiştir. Bkz: Akman, 2011: 81.

4 Cumhuriyet dönemi tarih yazım çalışmaları için bkz: Eyice, 1968: 509-526; Şimşek, 2012: 85-100; Toprak, 2017: 25-37; Çelen, 2016: 44-46; Yalansız, 2000: 11-20.

(Ortaylı, 2004: 110). 1936 yılında Ankara ve İstanbul'da kurulan iki önemli fakülte sayesinde Türkiye'de tarih alanındaki çalışmalar farklı bir boyut kazanmıştır. Özellikle Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi akademik anlamda tarihçiliğin ilerlemesi için büyük uğraşlar vermiştir (Ortaylı, 2004: 111-112; Toprak, 2017: 35-36).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özellikle Fuat Köprülü'nün oluşturduğu sistem üzerine hareket edip, yukarıda bahsi geçen iki fakültede eğitim görmüş çok önemli tarihçiler bulunmaktadır. Bu tarihçiler arasında özellikle; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osman Turan, Mehmet Altay Köymen, Faruk Sümer, Halil İnalcık, Ömer Lütfi Barkan, Zeki Velidi Togan, Kemal Karpat, Bekir Sıtkı Baykal, Utkan Kocatürk, Afet İnan, İbrahim Kafesoğlu, Bahaeddin Ögel, Mükrimin Halil Yinanç, Tayip Gökbilgin, Cevat Baysun, Enver Ziya Karal, Nejat Göyünç, Cengiz Orhonlu gibi isimler oldukça önemlidir. Bu tarihçiler ortaya koydukları eserlerle Türk tarih yazıcılığını Batı'nın modern tarih yazıcılığı ile yarışır seviyeye ulaştırmışlardır (Ünal, 2010: 195).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinden başlayarak 1940'lı yıllara kadar Türk tarih yazıcılığı devlet tarafından finanse edilmiş, ortaya konan eserler yerli tarihçiler tarafından üretilmeye başlanmış, eserler genelde Avrupa ve Dünya tarihi anlatımı üzerine yoğunlaşmıştır (Ortaylı, 2004: 111). İkinci Dünya Savaşı sonrası Türk tarihçilerin araştırmaları genelde Osmanlı toplumu ve ekonomik faaliyetleri üzerinedir. Ayrıca bu yıllarda ülkede yaşanan ekonomik sıkıntıların nedenleri tarihsel bir bakış açısıyla irdelenmiştir. Bu dönemde özellikle Ömer Lütfi Barkan'ın Annales ekolünün etkisiyle Osmanlı toprak düzeni hakkında yapmış olduğu çalışmalar Türkiye'de sosyal tarih aştırmalarının artmasını sağlamıştır (Toprak, 1986: 435). 1960-1970 yılları arasında tarihçiler dışında çeşitli bilim dallarında faaliyet gösteren araştırmacılar da tarihle ilgilenmeye başlamışlardır. Özellikle iktisat ve sosyoloji alanındaki araştırmacıların[5] tarih alanında yaptıkları çalışmalar bu alanın içerik bakımından zenginleşmesini sağlamıştır (Tokdemir, 1996: 1356; Sever, 2006: 18). 1970'li yıllarda tarih araştırmaları yeniden klasik dönem Osmanlı araştırmaları üzerine yoğunlaşmıştır. Bundan dolayı Orta Asya ve Selçuklu çalışmalarında gözle görülür azalmalar olmuştur (Özel, 1998: 51). 1980 sonrası tarih araştırmaları devlet destekli resmi tarih tezinin yanına yeni alternatifler bulma uğraşlarıyla geçmiştir (Koloğlu, 1996: 1355). 1980'li yılların ikinci yarısında ise İbrahim Kafesoğlu Türk-İslam sentezi fikrini öne sürmüştür.[6] 1990'lı yıllarla beraber üniversitelerdeki akademisyen sayısının artmasıyla tarih araştırmaları da hızlı bir şekilde artış göstermiştir. Bu tarihlerde en çok Osmanlı tahrirleri ve şer'iye

5 Çağlar Keyder, Huricihan İslamoğlu, Sencer Divitçioğlu, Doğan Avcıoğlu gibi isimler bu araştırmacılardan bazılarıdır. Detaylı bilgi için bkz: Özbaran, 1992: 33-49.

6 Türk-İslam sentezi fikri için bkz: Kafesoğlu, İ. (2020). *Türk-İslam Sentezi,* Ötüken Neşriyat, İstanbul.

sicilleri araştırmaları yayınlanmıştır. Bu araştırmalar genelde yüksek lisans veya doktora tezleri şeklinde ortaya çıkmıştır (Özel & Çetinsaya, 2002: 21-22).

2000'lerin başlarından itibaren tarih yazımında evrensel ölçekte değişiklikler yaşanmaya başla. Bu durum tarihin alt alanlarının da çeşitlenmesini ve çoğalmasını sağladı. Bu sebeple tarihin kaynak ve metodolojisinde bazı değişiklikler görüldü. Yaşanan en büyük değişiklik dijital çağa geçiş yapmak oldu. Diğer beşerî bilimler gibi tarih bilimi de dijitalleşmeye uyum sağlayarak özellikle üniversitelerde araştırma merkezlerine ve anabilim dallarına dönüştü. Bu dijitalleşme tarih bilimine arşivlerin elektronik ortama aktarılması olarak katkı sağladı (Papuççular, 2021: 77).

Türkiye'de Ortaçağ Tarihi ve Tarihçiliğinin Gelişim Süreci

Ortaçağ tarihinin gelişimini anlatmadan önce çağ kavramının nasıl ortaya çıktığını aktarmak faydalı olacaktır. Çağ, tarihin herhangi bir dönemi veya bu döneme özgü bir durumu nitelemek için kullanılan isimleri ifade etmektedir. Tarihi süreç içerisinde toplumların geçirdiği siyasal, sosyo-kültürel, ekonomik, vb. olayların sebep olduğu aşamalar ve dönüşümler zaman dilimlerine ayrılarak çağ ismini almıştır. Tarihi çağlara ayıran kişilerin başında Hesiodos gelmektedir ve o, dünya tarihini dört çağa ayırmıştır (Sever, 2006: 22).

Modern tarihçiliğin çağlara ayrılması *üçlü çağ sisteminin*[7] kullanılmasıyla başlamıştır. Bu sistemin kökleri Hristiyan tarih anlayışının ortaya çıkmasında büyük çabaları olan Katolik kilisesi papazı Aurelius Agustinus'a (354-430) kadar geri gitmektedir. Agustinus, Yahudi ve Hristiyan metinlerinden yola çıkarak tarihi altı döneme ayırmıştır. Daha sonra Fiore manastırı kurucusu olan Fioreli Joachim (1130-1202) altılı sistemi üçe indirmiştir (Alkan, 2014: 45-46). Üçlü sisteme son şeklini ise Cristoph Cellarius (1634-1707) tarafından verilmiştir. Joahim'in üçlü sitemini geliştiren Cellarius, Historia antiqua-Eski Çağ, başlangıçtan 337 Konstantin'in ölümü, Historia Medii Aevi-Orta Çağ, 337-1453 İstanbul'un Fethi, Historia Aevi Moderni-Yeni Çağ, 1453 sonrası diyerek çağların içini doldurmuştur. Çağların isimlerini verirken Hristiyan-Avrupa tarihini ilgilendiren konuları seçmiştir. Son olarak bu bölümlemeye 1789 Fransız İhtilali ile Yakın Çağ eklenmiştir (Kafesoğlu, 1984: 343; Alkan, 2014: 46).

Tarih araştırmalarını kolaylaştırmak için Batılılar tarafından ortaya konan çağ kavramı Türk tarihçiler tarafından da genel olarak kabul edilmiştir (Ercilasun, 2020: 48). Özellikle Osmanlı modernleşmesinin hız kazandığı 19.

7 Üçlü Çağ Sistemi; Doğrusal akışın mantığının Kitab-ı Mukaddes ve Hristiyanlık inancına dayanmasından yola çıkan Katolik Kilisesi babaları ve daha sonrasında Katolik, Protestan teolog-tarihçiler bu yoldan hareket edip, Hristiyanlığın öğretilerini ele alarak tarihi çağlara ayırmışlardır. Ayırmış oldukları çağların içerisini ise Batı Avrupa tarihi ile ilgili olaylarla doldurmuşlar ve buna da üçlü çağ sistemi ismini vermişlerdir. Bkz: Alkan, 2015: 175.

yüzyılın ikinci yarısında tarihin çağlara ayrılması meselesi üzerine ilk kez bazı denemeler yapılmıştır. Bunlardan, Hayrullah Efendi, Ahmed Cevdet Paşa ve Süleyman Hüsnü Paşa'nın çağ tasnif çalışmaları önemlidir (Alkan, 2014: 47). Ancak Ahmed Cevdet Paşa, Batılıların çağ ayrım sisteminin bize uymayacağını söyleyerek Doğu toplumlarının tarihini İslam öncesi ve sonrası diye ayırması gerektiğini ifade etmiştir (Aydın, 2002: 423-425). Cumhuriyet döneminde ise Rıza Nur, Zeki Velidi Togan gibi isimler çağ ayrımının Batılıların ortaya koydukları üçlü sistem yerine milli kimliğe göre yapılması gerektiğini söylemişlerdir. Ancak bu düşünce kimse tarafından benimsenmemiştir (Atsız, 1977: 21). Buradan hareketle, Türkiye'de tarihin üçlü sistemle çağlara ayrılması konusunun genel olarak kabul edildiği söylenebilir. Bu duruma en büyük itirazı İbrahim Kafesoğlu göstermiştir. Kafesoğlu, üçlü çağ sisteminin Avrupa'ya uygun olduğunu söyleyerek, özellikle Türk tarihine bu sistemin uymadığını detaylı bir şekilde anlatmıştır (Kafesoğlu, 1964: 1-13; Kafesoğlu, 1984: 343-354).

Çalışmanın ana unsurunu oluşturan ortaçağ kavramı, Rönesans düşünürleri tarafından Antik dünyanın çöküşünden başlayarak kendi yüzyıllarına kadar geçen ara ve olumsuz dönemi ifade etmek için kullanılmıştır (Belge, 2001: 83) Yaklaşık bin yıl gibi bir süreyi kapsayan ortaçağ, coğrafi olarak her bölgede eş zamanlı olarak yaşanmamıştır. Ortaçağın başlangıç ve bitiş tarihleri hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Genel kanı ise ortaçağın Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışından başlayıp Rönesans'a kadar geçen süreyi kapsadığıdır (Küçükkalay, 2014: 50-55; Özkan, 2017: 96).

Türkiye'de Selçuklu Tarihçiliği

Türkiye'de II. Meşrutiyetin ilanından sonraki yıllarda Türk milliyetçiliği fikri, özellikle aydınlar arasında hızla yayılmaya başlamış ve bu sayede geçmişte Anadolu'da kurulmuş küçük veya büyük devletlere ilgi artmıştır. Türk devletlerine olan bu ilgi özellikle 1909 yılında kurulan Tarih-i Osmani Encümeni'nin yayınlarında kendini göstermiştir. Bu Encümen'de Osmanlı konularının yanında, Anadolu Selçuklu Devleti ve 13-14. yüzyıllarda kurulmuş diğer Türk beylikleri de araştırma konularını oluşturmuştur. Bu araştırmalar özellikle Halil Edhem Bey öncülüğünde gerçekleştirilmiştir. Halil Edhem İstanbul Müzeler Müdürüyken İslam epigrafisi üzerine araştırmalar yapan Mak von Berchem'e yardım etmiş ve bu sayede Türkiye'de nümizmatik araştırmalarında bilimsel metotların kullanılmasını sağlamıştır. 1918 yılında ise Kayseri kitabeleri hakkında bir monografi yayınlamıştır. Aynı dönemde Anadolu kitabeleri üzerine araştırmalar yapan bir diğer isim ise Ahmet Tevhid'dir (İnalcık, 2002: 89-90; Gordlevskiy, 2015: 12-13).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Selçuklu tarihi üzerine yapılan araştırmalar genel olarak bir artış göstermiştir. Selçuklu tarihçiliğinin gelişimi hakkında günümüze kadar çeşitli çalışmalar yapılmıştır.[8] Cumhuriyetin ilk yıllarıyla beraber Balkan coğrafyasından tamamen ayrılan Türkler, Anadolu'nun kendileri için ebedi bir yurt olduğu düşüncesinden yola çıkarak buradaki varlıklarının çok eski tarihlere kadar gittiğini ispat çalışmalarına başlamışlardır. Bu nedenle özellikle Osmanlı'dan önceki dönemlerin araştırılmaya başlanması dönem tarihçilerinde yoğun bir şekilde Selçuklu araştırmalarının yapılmasını sağlamıştır (Copeaux, 2006: 21; Erdem, 2011: 301-302; Solmaz, 2016: 55).

Selçuklu araştırmaları yapan tarihçiler Cumhuriyetle birlikte bu dönem tarihçiliğinin daha kolay anlaşılabilmesi için; dönemi kendi içinde dönemlere ayırmışlardır. Örneğin, İbrahim Kafesoğlu, Selçuklu tarihçiliğinin gelişimini üç dönemde ele almanın mümkün olduğunu söylemiştir (Kafesoğlu, 1972: 84-89; Kafesoğlu, 2014: 274). Çalışma kapsamında, Kafesoğlu'nun belirtmiş olduğu üç döneme, dördüncü dönem eklenerek son dönem Selçuklu tarihçiliğinin gelişimine de yer verilmiştir. Selçuklu tarihi üzerine çalışmaları bulunan araştırmacılar ve eserleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Selçuklu Tarihi çalışmaları yapan araştırmacıların lisans derecesi aldıkları üniversitelere göre dağılımları Şekil 1'de gösterilmektedir.

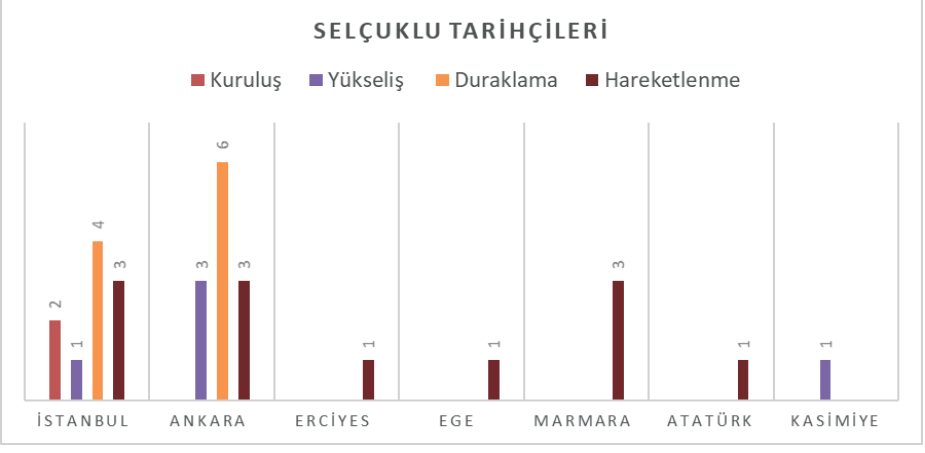

Şekil 1: Selçuk Tarihi Çalışmalarının Üniversitelere Göre Dağılımı

8 Türkiye'de Selçuklu tarihçiliği ile ilgili önemli çalışmalardan bazıları şunlardır; Kafesoğlu, İ. (1972). "Türkiye'de Selçuklu Tarihçiliği", *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Cumhuriyet'in 50. Yılına Armağan*, İstanbul, 84-89; Ocak, A. Y. (1994). "Türkiye Selçukluları Tarihçileri Ölüyor mu? Veya Müşterek Bir Türkiye Selçukluları Tarihi ve Medeniyeti Yazma Zorunluluğu", *Polemik*, İstanbul, 13: 8-10; Erdem, İ. (2011), "Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Selçuklu Tarihi Araştırmaları", Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Tarihçilik ve Tarih Yayıncılığı Sempozyumu Bildiriler, Ankara, 301-309; Turan, O. (2009). *Selçuklu Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti,* Ötüken Neşriyat, İstanbul; Kafesoğlu, İ. (2014). *Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar*, Ötüken Neşriyat, İstanbul; Gordlevski, V. A. (2015). *Küçük Asya'da Selçuklular*, (Çev. A. İnan), TTK, Ankara; Solmaz, S. (2016). "Dünden Bugüne Türkiye'de Selçuklu Tarihçiliğinin Aşamaları ve Değişimler", *Türk Yurdu*, Ankara, 347: 55-65; Burgu, A. (2020). "Anadoluculuk Hareketinin Selçuklu Tarihçiliğine Etkileri" *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 3 (2): 253-265.

Tablo 1'de gösterilen araştırmacılara ek olarak, Yaşar Bedirhan, Hasan Hüseyin Şahin, Mustafa Demir, Sadi Süleyman Kucur gibi isimler de son dönem Selçuklu Tarihi üzerine araştırmalar yapan tarihçilerdir.

Son dönem Selçuklu tarihçileri özellikle, Arapça ve Farsça ana kaynakların tercümelerini yaparak yeni araştırmacılara yol göstermektedirler. Bunun yanında, yaptıkları çalışmalar ile Selçuklu siyasi tarihindeki eksik kalan kısımları tamamlamaktadırlar. Ayrıca, Selçuklu medeniyetinin temelini oluşturan sosyo-kültürel yapı, ekonomi, bilim gibi alanlara yeni bakış açıları getirerek Selçuklu teşkilat yapısının daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadırlar.

Türkiye'de Bizans Tarihçiliği

Türkiye'de Bizans tarihi araştırmaları Cumhuriyetten önceki dönemlerde başlamıştır. İlk olarak Kâtip Çelebi 17. yüzyılda Johannes Zouaras Nicestas Acominate, Nicephorus Gregoras ve Atinalı Laonicos Chalcondyle tarafından kaleme alınan *Historia rerum in Oriente gestarum* eserin İstanbul'la ilgili bölümlerini çevirmiştir (Gökyay, 2002: 39). 1910-1912 yılları arasında Tarih-i Osmani Encümeni üyesi olan Karoli Efendi ise Müller'in Latinceye çevirdiği Kritovulos'un neşrini Türkçe'ye çevirmiştir (Eyice, 2002: 293). Bu çalışmalardan başka Ahmet Muhtar Paşa'nın *Feth-i Celili Konstantıniyye*'si, Ahmet Refik'in *Bizans İmparatoriçeleri* ve *Bizans Karşısında Türkler*'i, Reşat Ekrem Koçu'nun *Bizans Tarihi (Şarki Roma İmparatorluğu) 395-1453* isimli eserleri[9] bu dönem için önemlidir.

Türkiye'de bir Türk tarihçisi tarafından Bizans alanında yapılan ilk çalışma Fuat Köprülü'nün 1931 yılında kaleme aldığı "Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hakkında Bazı Mülahazalar"[10] isimli makalesidir. Köprülü'nün ardından İsmail Hakkı Uzunçarşılı (1932), Adnan Adıvar (1954), Metin And (1962), Hamit Dilgan (1963), Semavi Eyice (1971), Sevim Tekeli (1975), Nezahat Baydur (1982), Şahin Uçar (1990), Doğan Kuban (1996), Mehmet Çelik (1999), Murat Baskıcı (2009) gibi isimler Bizans Tarihini konu alan bazı çalışmalar yayınlamışlardır.[11]

---

9 Ahmet Muhtar Paşa. (1316/1898-1899). *Feth-i Celil-i Konstantıniyye*, İstanbul; Ahmet Refik. (1331). *Bizans İmparatoriçeleri, İstanbul*, Muhtar Halid Kütüphanesi; Ahmet Refik. (1927). *Bizans Karşısında Türkler*, Kütüphane-i Hilm, İstanbul; Koçu, R. E. (1934). *Bizans Tarihi (Şarki Roma İmparatorluğu) 395–1453*, Muallim Ahmet Halit Kütüphanesi, İstanbul.

10 Köprülü, M. F. (1931). "Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hakkında Bazı Mülahazalar". *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, (I): 165-313.

11 Uzunçarşılı, İ. H. (1932). *Bizans ve Selçukilerle Germiyan ve Osman Oğulları Zamanında Kütahya Şehri*, Devlet Matbaası, İstanbul; Adıvar, A. (1954). "İstanbul'un Fethi Sırasında Bizans ve Türk Kültür Vaziyeti". *Tarih Dergisi*, 6 (9): 1-14; And, M. (1962). *Bizans Tiyatrosu*. Forum Yay., Ankara; Dilgan, H. (1963). *Bizans'ın Matematik Kültürü* (Vol. 520). Kutulmuş Matbaası; Eyice, S. (1971). *Malazgirt savaşını kaybeden: IV. Romanos Diogenes (1068-1071)* (Vol. 2). TTK Basımevi, Ankara; Tekeli, S. (1975). *Modern Bilimin Doğuşunda Bizans'ın Etkisi?,* Kalite Matbaası; Baydur, N. (1982). *İmparator Iulianus,* İÜEF Yay., İstanbul; Uçar, Ş. (1990). *Anadolu'da İslam Bizans Mücadelesi*, İşaret Yay., İstanbul; Kuban, D. (1996). *İstanbul. Bir Kent Tarihi: Bizantion, Konstantinopolis, İstanbul*, (Çev. Z. Rona), Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yay., İstanbul; Çelik, M. (1999). *Siyasal Sistem Açısından Bizans*

Bu çalışmalar haricinde Türkiye'de Bizans Tarihi alanında araştırmalar yapan ve eserler ortaya koyan çok önemli tarihçilerimizde bulunmaktadır. Bu alanda çalışmaları bulunan araştırmacılara ve eserlerine Tablo 2'de yer verilmektedir. Tablo 2'de gösterilen isimlerin yanında, Levent Kayapınar, Haluk Kortel, Muharrem Kesik, gibi isimler de Bizans Tarihi araştırmaları yapan tarihçilerimizden bazılarıdır.

Türkiye'de Bizans Tarihi çalışmaları son yıllarda artmakla birlikte yeterli seviyelere ulaşamamıştır. Bu durumun çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Nedenlerden ilki, Türk tarihçiler arasında Bizans Tarihine olan ilginin az olması ve Boğaziçi Üniversitesi bünyesinde 2015 yılında oluşturulan Bizans Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi haricinde herhangi bir Bizans araştırma enstitüsünün kurulamamasıdır. İkinci, belki de en önemli neden ise Bizans Tarihi ilgili kaynaklarının Grekçe, Latince kaleme alınmış olması ve tarihçilerimizin bu dillere yeterince hâkim olamamasıdır (Necipoğlu, 2003: 75).

Türkiye'de Haçlı Seferleri Tarihçiliği

Haçlı Seferleri Tarihi ile ilgili ilk bilimsel çalışmalar 18. yüzyılın ortalarında Batılı ve Doğulu yazarların eserlerini bir araya getirmesi ve yayınlamaları, Fransa'daki Saint-Maur cemiyetinin bilginleri aracılığıyla olmuştur (Demirkent, 2001: 921). Türkiye'de Haçlı Seferleri ile ilgili ilk çalışma Edhem, Ahmed Arif ve Ali Fuat Beylerin çevirisini yaptıkları Joseph Michaud'un *Histoire des Croisades* isimli kitabın *Emru'l Acib fi Tarih'i Ehli's-Salip* ismiyle çevrilmesidir.[12] Michaud'un bu eseri II. Abdülhamit'in emriyle Gelenbizade Tevfik Bey tarafından tekrar çevrilmiş ve Yıldız kitaplığında muhafaza altına alınmıştır (Yinanç, 1940: 583).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Haçlı Seferleri ile ilgili ilk çalışma Raşid Erer'in kaleme aldığı *Türklere Karşı Haçlı Seferleri* isimli eseridir. [13] Bu çalışmadan sonra R. Gökalp Akın (1954), M. Çağatay Uluçay (1956) *Haçlı Seferleri* ismiyle eserler yayınlamışlardır.[14]

Bu çalışmalar dışında Türkiye'de Haçlı Seferleri Tarihi ile ilgili araştırmalar yapan ve eserler ortaya koyan önemli tarihçilerimiz de bulunmaktadır. Bu alanda çalışmaları bulunan araştırmacılara ve eserlerine Tablo 3'te yer verilmektedir.

İmparatorluğu'nda Din-Devlet ilişkileri I (Kuruluşundan X. Yüzyıla Kadar), Akademi Kitabevi, İzmir; Baskıcı, M. M. (2009). *Bizans Döneminde Anadolu İktisadi ve Sosyal Yapı (900-1261),* Phoenix Yay., Ankara.

12 Michaud, J. (1849). *Historie du Croisadu,* Paris; *Emru'l Acib fi Tarih'i Ehli's-Salip*, (Çev. A. Fuad & E. Pertev & A. Arif, İstanbul.

13 Erer, R. (1947). *Türklere Karşı Haçlı Seferleri*, Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul.

14 Akın, R. G. (1954). *Haçlı Seferleri,* Bir Kitabevi, Kolay Tarih Serisi:9, İstanbul; Uluçay, M. Ç. (1956). *Haçlı Seferleri*, Özyürek Yay., Hikayelerle Tarih Serisi: IV, İstanbul.

Bu isimlerin yanı sıra Ali Aktan, Ahmet Yaşar Ocak, Zeynep Güngör, Emrullah Kaleli gibi isimlerde Haçlı Seferleri Tarihi ile ilgili araştırmalar yapan tarihçilerden bazılarıdır.

Ülkemizde, Haçlı Seferleri Tarihi ile ilgili çalışmalarda son yıllarda gözle görülür bir artış yaşanmaktadır. Tarihçilerimiz genelde konuyla alakalı tercüme faaliyetlerine ağırlık vermekte, bunun yanında az da olsa telif eserler ortaya koymaya çalışmaktadırlar. Her ne kadar son dönemde alanla ilgili çalışmalar artsa da Selçuklu ve Osmanlı gibi iki büyük Türk devletini doğrudan ilgilendiren bir konuda araştırmalar maalesef yetersiz kalmaktadır. Bu durumun en büyük nedeni Bizans Tarihi çalışmalarında da karşımıza çıkan Haçlı Seferlerini anlatan eserlerin Grekçe, Arapça, Latince, Farsça, Süryanice, Ermenice gibi dillerde kaleme alınması ve tarihçilerimizin bu dillerin çoğunda yetersiz kalmasıdır (Necipoğlu, 2003: 76-77).

Türkiye'de Ortaçağ Avrupa Tarihçiliği

Ortaçağ Avrupa tarihi araştırmaları batı dünyasında Rönesans ile başlamasına rağmen (Durgun, 2014: 284), Türkiye'de Cumhuriyetin ilanından sonra tarihçilerimiz tarafından azda olsa ele alınmaya başlanmıştır. Ancak ülkemizdeki Ortaçağ Avrupa tarihi ile ilgili araştırmalar son dönemdeki canlanmaya kadar oldukça sınırlı kalmış ve yapılan çalışmalar genelde tercüme faaliyetleri olarak gerçekleşmiştir (Gül, 2009: 8).

Ülkemizde 1960'lı yıllardan başlayarak Ortaçağ Avrupa Tarihine olan ilgi *ATÜT*[15] tartışmalarının yoğunlaşmasıyla artmıştır. 1982 yılında Mehmet Ali Kılıçbay, Marc Bloch'un, Ortaçağ Avrupa'sını ele aldığı *Feodal Toplum*[16] isimli eserini Türkçeye çevirmiştir. Ayrıca Kılıçbay, Fernand Braudel, Georges Duby gibi tarihçilerin eserlerini de Türkçeye kazandırmıştır (Özbaran, 1992: 46). 2004 yılında Zarife Biliz tarafından Richard Kieckhefer'in *Ortaçağda Büyü* isimli eseri, 2005 yılında ise Mustafa Daş tarafından Franck Collard'ın *Ortaçağda Zehir ve Cinayet* isimli eseri Türkçeye çevrilmiştir.[17] Ortaçağ Avrupa Tarihi ile ilgili çeşitli konularda son yirmi yıldır çeviri çalışmaları artarak devam etmektedir. Richard W. Southern,'in *Ortaçağ Avrupasında İslam Algısı,* Henri Pirene'nin *Ortaçağ Kentleri Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*, R. H. C. Davis'in *Ortaçağ Avrupa Tarihi,* Chris Wickham'ın *Ortaçağ'da Avrupa Batı*

15 ATÜT (Asya Tipi Üretim Tarzı) için bkz: Divitçioğlu, S. (1967). *Asya Üretim Tarzi ve Osmanli Toplumu* (Vol. 1). İktisat Fakültesi; Divitçioğlu, S. (1981). *Asya Üretim Tarzı Ve Osmanlı Toplumu*. Sermet Matbaası, Kırklareli; Avcılar, S. B. (2002). "Asya Tipi Üretim Tarzı'na Veda". *Bilig,* (24): 1-28; Ayyıldız, Y. (2019). "Osmanlı Üretim Tarzı Tartışmaları". *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 4 (1): 1-14.

16 Bloch, M. (1998). *Feodal Toplum*, (Çev. M. A. Kılıçbay), Opus Yay., 3.b., Ankara.

17 Kieckhefer, R. (2004). *Ortaçağda Büyü*, (Çev. Z. Biliz), Dharma Yay., İstanbul; Collard, F. (2005). *Ortaçağda Zehir ve Cinayet*, (Çev. M. Daş), Yeditepe Yay., İstanbul.

Roma İmparatorluğu'nun Dağılmasından Reformlara Kadar bu çalışmalardan bazılarıdır.[18]

Ortaçağ Avrupası'nı ele alan telif eser çalışmaları ise 1974 yılında dilbilimci olan Sencer Tonguç tarafından kaleme alınan *Ortaçağ Avrupası ve İslam Dünyası* isimli eserin yayınlanmasıyla başlamıştır. 1977 yılında tıp tarihçisi olan Emine Melek Atabek, *Ortaçağ Tababeti* isimli eseri kale almıştır. Ekonomi mezunu olan Haydar Akın, 2001 yılında *Ortaçağ Avrupasında Cadılar ve Cadı Avı,* 2005 yılında ise *Ortaçağdan Bilge Bir Kadın Bingenli Azize Hildegard* isimli eserleri yayınlamıştır.[19]

Son dönemde ülkemizde Türk tarihçilerinin Ortaçağ Avrupa Tarihine olan ilgisi ve araştırmaları artmakla beraber yeterli seviyelere çıkamamıştır. Yukarıda bahsi geçen çalışmalar dışında Türkiye'de Ortaçağ Avrupa Tarihi ile ilgili araştırmalar yapan ve eserler ortaya koyan tarihçilerimiz de bulunmaktadır. Bu alanda çalışmaları bulunan araştırmacılara ve eserlerine Tablo 4'te yer verilmektedir.

Bu isimlerin yanı sıra Muammer Gül, Murat Çaylı, Sayime Durmaz, Halil Yavaş, gibi isimlerde son dönem Ortaçağ Avrupa Tarihi ile ilgili araştırmalar yapan tarihçilerdir.

.Türkiye'de yukarıdaki bölümde de bahsettiğimiz üzere son dönemlerde Ortaçağ Avrupa Tarihi çalışmaları artmakla birlikte, Bizans ve Haçlı Seferleri Tarihi çalışmalarında olduğu gibi yeterli seviyelere ulaşamamıştır. Bu durumun en önemli nedeni olarak karşımıza yine tarihçilerimizin Ortaçağ Avrupa Tarihi kaynaklarının ana dilleri olan Latince ve Yunanca gibi dillere yeterince hâkim olamamaları gelmektedir.

Türkiye'de Ortaçağ İslam Tarihçiliği

Türkiye'de 19. yüzyılın başlarına kadar İslam tarihini ve İslam devletlerini araştıran birçok eser yazılmıştır. Bunlardan; İbn-i Kesir, Markizi, Vakidi, Mirhand, Handmir, Belami, Ayni, İbni Tagribendi, Lari gibi müelliflerin tercüme eserleri önemli yer tutmaktadır. Tanzimat döneminin başlamasıyla Türkiye'de İslam araştırmaları ile ilgili çalışmalarda azalmalar görülmüştür. Bu dönemde kaleme alınan eserler genellikle bilimsel kaygılar taşımaktan öte halkın okuyup anlayabileceği şekilde yazılmıştır. Tanzimat döneminde, Cevdet Paşa'nın *Kısas-ı Enbiya,* Suphi Paşa'nın *Hakayikulkelam Fi Tarih-i İslam*, Abdurrahman

18 Southern, R. W. (2000*). Ortaçağ Avrupasında İslam Algısı*, (Çev. A. Aydoğan), Yöneliş Yay., İstanbul; Pirenne, H. (2006). *Ortaçağ Kentleri–Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*, (Çev. Ş. Karadeniz), İletişim Yay., İstanbul; Davis, R. H. C. (2021). *Ortaçağ Avrupa Tarihi,* (Çev. R. Şişman), Dergah Yay., İstanbul; Wickham, C. (2021). *Ortaçağ'da Avrupa Batı Roma İmparatorluğu'nun Dağılmasından Reformlara Kadar* (Çev. N. Epçeli), Yeditepe Yay., İstanbul.

19 Tonguç, S. (1974). *Ortaçağ Avrupası ve İslam Dünyası*, İÜEF Yay., İstanbul; Atabek, E. M. (1977). *Ortaçağ Tababeti*, İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yay., İstanbul; Akın, H. (2001). *Ortaçağ Avrupası'nda Cadılar ve Cadı Avı,* Dost Kitabevi Yay., Ankara; Akın, H. (2005). *Ortaçağdan Bilge Bir Kadın Bingenli Azize Hildegard*, Dharma Yay.

Şeref Efendi'nin *Fezlekei Düveli İslamiye* ve *Zubdetülkısas*, Azmi, Mahmut Esat Efendi, Mehmet Halit ve Vecihi beylerin kaleme aldıkları *Tarih-i İslam*, Yusuf Suat Efendi'nin *Mir'atüşşüun*, Eyüp Sabri Paşa'nın peygamberin hayatını anlattığı *Mahmudüssiyer* ve Abdurrahman Fehmi Efendi'nin İslam medeniyetine dair *Medresetülarap* adlı eserleri yayınlanmıştır. Bu çalışmalar yabancı kitaplardan faydalanılarak kaleme alınmış, araştırma ve inceleme eser olma özelliği taşımamaktadır. Bunların yanında Rıfat Efendi'nin *Halit bin Velit, Ebu Udeybe, Sad bin Ebivakkas, İmam Azam, İmam Şafi, Alparslan,* Muallim Naci'nin *Esami,* Hacı Zihni Efendi'nin *Meşahirün Nişa,* Ziya Paşa'nın *Endülüs Tarihi,* Namık Kemal'in *Evrak-ı Perişan,* Hamit Vehbi Efendi'nin *Meşahiri İslam* isimli eserleri tercüme edilerek yayınlanmıştır (Yinanç, 1940: 583-584).

II. Meşrutiyet döneminin sonlarına doğru modern Türk tarihçiliğinin kurucusu olan Fuat Köprülü ve Ziya Gökalp *Âsâr-i İslâmiye ve Milliye Encümeni*'ni kurmuşlardır. Bu Encümen'den çıkan ilk yayın ise *Millî Tetebbu'lar Mecmuası*'dır. 1915 yılında yayın hayatına başlayan Encümen'in isminde her ne kadar İslam kelimesi geçse de yayın hayatı boyunca genel olarak Türk kimliği ve kültürü üzerine araştırmalar yayınlanmıştır (İnalcık, 2002: 105-106; Çelen, 2016: 42). Fuat Köprülü'nün *Türk Edebiyatında Mutasavvıflar* isimli çalışması 1918 yılında, İslam tarihi alanında ise 1921 yılında "İslam Medeniyeti" ve ortaçağ Türk dinini anlattığı "Anadolu'da İslamiyet" isimli makaleleri yayınlanmıştır. Bu makale Viyana'da *Mitteilungen zur Osmanischen Geschichte* isimli dergide Almanca olarak basılmıştır (İnalcık, 2002: 116).

Bu eserlerin yanında W. Barthold'un Müslümanların kültürünü anlatmış olduğu çalışması Fuat Köprülü tarafından *İslam Medeniyeti Tarihi* ismiyle eklemeler yapılarak tercüme edilmiş ve 1940 tarihinde ilk kez yayınlanmıştır.[20] 1927 yılında Halil Edhem[21]'in Arap harfleriyle basılan *Düvel-i İslamiye* isimli çalışması Cumhuriyetin ilk dönemlerinde İslam tarihi alanında yapılan çalışmalar arasında yer almaktadır. Bu eserden sonra kaleme aldığı "Anadolu'da İslâmî Kitabeler" adlı makalesi ise TOEM'de yayınlanmıştır (İnalcık, 2002: 88-89). 1939 yılında gerçekleştirilen Birinci Türk Neşriyat Kongresi'nde alınan kararla *The Encyclopedia of Islam* isimli eserin ülkemizde yayınlanması için çalışmalara başlanılmıştır.[22] İslam araştırmalarının Türkiye'de kurumsallaşması

20 Köprülü, bu eseri eklemeler yaparak tercüme etmesini; İslam tarihi ve kültürünü hiç olmazsa genel olarak öğretmek ve özellikle milli tarih terbiyesi almak isteyen aydınlar için bu durumun önemli olması nedenine bağlamıştır. Bkz: Barthold, W. & Köprülü, M. F. (2018). *İslam Medeniyeti Tarihi*, Alfa Yay., İstanbul.

21 Halil Edhem için bkz; *Halil Edhem Hâtıra Kitabı*, TTK, Ankara 1947-48, I-II; Eyice, S. (1995). "ELDEM, Halil Ethem", *DİA,* İstanbul, 11: 18-21.

22 *The Encyclopedia of Islam* isimli eser; İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde, Adnan Adıvar'ın başkanlığında oluşturulan bir heyet tarafından 1940 yılında ilk fasikül çalışmaları başlatılmış ve 1988 yılına kadar devam eden çalışmalar 13 cilt olarak *İslam Ansiklopedisi, İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugatı* ismiyle 2001 yılında MEB tarafında yayınlanmıştır. MEB (2001). *İslam Ansiklopedisi, İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugatı,* MEB Yay., Eskişehir.

ilk kez Zeki Velidi Togan'ın girişimleriyle 1950 yılında kurulan *İslam Tetkikleri Enstitüsü* aracılığıyla olmuştur (İnalcık, 2002: 126).

Türkiye'de bu çalışmaların yanında İslam Tarihi araştırmaları yapan önemli isimler de vardır. Bu alanda çalışmaları bulunan araştırmacılara ve eserlerine Tablo 5'te yer verilmektedir.

Tablo 5'te yer alan araştırmacıların yanında, Abdülbaki Gölpınarlı,[23] İsmail Hami Danişmend,[24] Ömer Rıza Doğrul[25] gibi tarihçiler de İslam tarihi alanında araştırmalar yapmıştır.

Bu isimler dışında Türkiye'de İslam tarihi araştırmaları genel olarak teologlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Araştırmacıların bu alana yoğunlaşamamalarının belirli nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenlerden en önemlisi dil bilme sorunudur. Özellikle İslam dinine inanan toplumların çeşitliliği göz önüne alındığında İslam tarihi araştırmacısının birkaç dil bilme gereksinimi ortaya çıkmaktadır (Önkal, 1989: 78-79). Bir diğer önemli neden ise ülkemizde akademik olarak İslam tarihi araştırmalarının İlahiyat Fakültelerine bırakılmasıdır.

Bizans, Haçlı Seferleri, Ortaçağ Avrupa ve İslam Tarihçilerinin lisans derecesi aldıkları üniversitelere göre dağılımları Şekil 2'de gösterilmektedir.

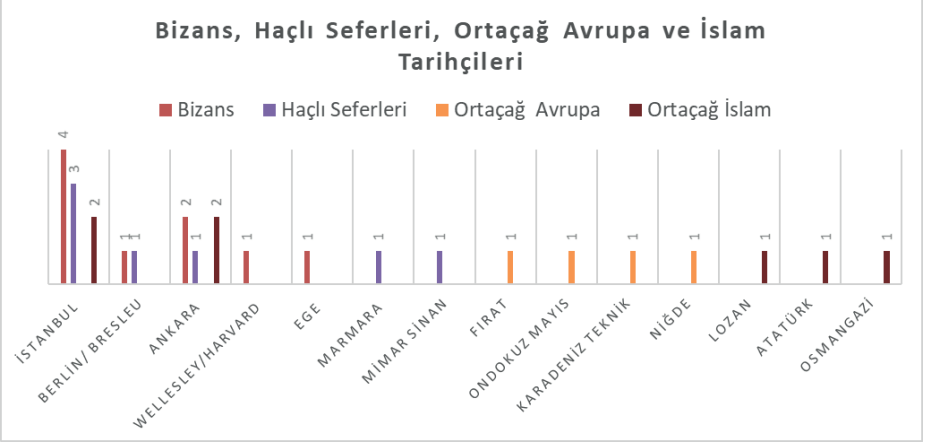

Şekil 2: Bizans, Haçlı Seferleri, Ortaçağ Avrupa ve İslam Tarihçilerinin Lisans Derecesi Aldıkları Üniversitelere Göre Dağılımları

23 Abdülbaki Gölpınarlı için bkz; Akün, Ö. F. (1996). "Abdülbaki Gölpınarlı", *DİA,* İstanbul, 14: 146-149.

24 İsmail Hami Danişmend için bkz; Küçük, C. (1993). "İsmail Hami Danişmend", *DİA,* İstanbul, 8: 465-467.

25 Ömer Rıza Doğrul için bkz; Uzun, M. İ. (1994). "Ömer Rıza Doğrul", *DİA,* İstanbul, 9: 489-492.

SONUÇ

Türkiye'de ortaçağ tarihi araştırmaları Osmanlı Devleti'nin son yıllarında kısmen ve yüzeysel olarak başlamıştır. Ortaçağ tarihi ve tarihçiliğinin bilimsel olarak gelişmesi ve ilerlemesi ise Cumhuriyetin ilk yıllarıyla özellikle *Türk Tarih Tezi* fikrinin ortaya çıkması ve bu fikrin devlet tarafından desteklenmesiyle gerçekleşmiştir. Bu gelişme en başta Türkiye'de modern tarihin kurucusu sayılan Fuat Köprülü ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih bölümlerinin çabalarıyla olmuştur. Ortaçağ tarihi araştırmalarındaki bu gelişme ve ilerleme 1970'li yıllara kadar hızla devam etmiştir. Bu süreçte tarihçilerin ortaçağ ile ilgili yaptıkları araştırmalarda bilimselliği ve orijinalliği yakaladıkları söylenebilir.

1970-1990'lı yılların sonuna kadar ortaçağ tarihi araştırmalarının sayısında gözle görülür bir azalma meydana gelmiştir. Bu durumun nedenlerinden birisi dönem tarihçilerinin klasik Osmanlı tarihi araştırmalarına ağırlık vermeleridir. Bir diğer neden yine dönem tarihçilerinin Türkiye'de ortaçağ araştırmalarını başlatan Fuat Köprülü ve öğrencilerinin başını çektiği önceki kuşağa, ortaya konan araştırmalar ve eserler bakımından yetişememeleridir. 2000'li yılların başından günümüze kadar geçen süreçte ortaçağ ile ilgili araştırmalarda ve üretilen eserlerde üniversite sayılarının ve tarih bölümlerinin de artması ile yeniden bir canlanmanın olduğu söylenebilir.

Cumhuriyet döneminde, ortaçağ tarihçilerinin yaptıkları araştırmalar çoğunlukla Selçuklu tarihi üzerine yoğunlaşmıştır. Bunun yanında az da olsa Bizans, Haçlı Seferleri, Ortaçağ Avrupa ve İslam Tarihi araştırmaları da yapılmıştır. 2000'li yılların başından günümüze, Türk tarihçilerin, Bizans, Haçlı Seferleri, Ortaçağ Avrupa ve İslam tarihine olan ilgisi ve araştırmaları artmaya başlamış, ancak yeterli seviyelere ulaşamadığı gözlemlenmiştir. Selçuklu tarihi dışındaki diğer alanlarda araştırmaların az olması ve yeterli seviyelere çıkamamasının nedenlerinin başında Türk tarihçilerin Arapça, Farsça, Latince, Ermenice, Gürcüce, Grekçe vb. dillerinde yetersiz olmaları gelmektedir. Bu araştırma alanları ve bu alanların coğrafyaları düşünüldüğünde ortaçağ tarihçisinin birden çok dil bilme zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Ortaçağ alanında çalışan tarihçileri bu sorunu kısmen de olsa tercüme faaliyetleriyle gidermeye çalışmaktadırlar. Ancak yapılan bu çalışmalar da istenilen düzeye ulaşamamıştır. Ayrıca Türkiye'deki üniversitelerde, Bizans, Haçlı Seferleri ve Ortaçağ Avrupa Tarihi alanları bağımsız birer disiplin olamamış, sadece Boğaziçi Üniversitesi'nde Bizans Çalışmaları Araştırma Merkezi kurulabilmiştir. İslam Tarihi alanı ise çoğunlukla ilahiyat fakülteleri ve bu fakültelerin akademisyenleri tarafından yapılan çalışmalara bırakılmıştır.

Tablo 1: Türkiye'de Selçuklu Tarihçileri

Dönem		Yazar	Ekol	Yıl	Türü	Eser Künyesi
Kuruluş	1	Fuat Köprülü	İstanbul Üniversitesi	1913 1914 1916 1919 1922 1996 1943 1981 2005 1927 1928	Makale Makale Makale Kitap Makale Kitap Kitap Kitap Kitap Makale Makale	Yunus Emre, Türk Yurdu, C. V: 667-678. Ahmed Yesevî Çağatay ve Osmanlı Edebiyatları Üzerine Tesiri, Bilgi Mecmuası, C. I: 611-645. Selçukiler Devrinde Anadolu'da Türk Medeniyeti, Milli Tetebbular Mecmuası, C. II: 293-332. Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Matbaa-i Amire, İstanbul. Anadolu'da İslâmiyet, Edebiyat Fakültesi Mecmuası, İstanbul, C. II: 281-311, 385-420-486. Anadolu'da İslâmiyet, Akçağ Yay., İstanbul. Anadolu Selçukluları Tarihi'nin Yerli Kaynakları, TTK Yay., Ankara. Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri, Ötüken Neşriyat, İstanbul. Türkiye Tarihi Anadolu İstilasına Kadar Türkler, Akçağ Yay., İstanbul Selçukiler Devrindeki Anadolu Şairleri: Hoca Dehhani, Hayat Mecmuası, C. I: 4-5. Anadolu Beylikleri Tarihine Ait Notlar, Türkiyat Mecmuası, 2: 1-32.
	2	Mükrimin Halil Yinanç	İstanbul Üniversitesi	1934 1937	Kitap Makale	Türkiye Tarihi Selçuklu Devri I Anadolu'nun Fethi, Akşam Matbaası, İstanbul. Anonim Tarihi Ali Selçuk, Tarih Semineri Dergisi, Edebiyat Fak. Yay., I.
Yükseliş	1	Zeki Velidi Togan	Kasimiye Medresesi	1943	Kitap	Umumi Türk Tarihine Giriş (No. 2). İsmail Akgün Matbaası,
	2	Osman Turan	Ankara Üniversitesi	1944 1947 1947 1948 1981 1993 1959 1964 1970 1969 1969 1971 1973	Tercüme Makale Makale Makale Kitap Kitap Makale Makale Makale Kitap Kitap Kitap Kitap	Aksarayî, K.. Müsameret" ül–Ahbar ve Musayeretül" ül–Ahyar, (Yay. O. Turan) Selçuk Devri Vakfiyeleri I Şemseddin Altun-Aba, Vakfiyesi ve Hayatı, Belleten, XI/42: 197-235 Selçuk Devri Vakfiyeleri II Mübarizeddin Er-Tokuş ve Vakfiyesi, Belleten, XI/43: 415-429 Selçuk Devri Vakfiyeleri III Celaleddin Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri, Belleten, XII/45:17-171 Selçuklular Zamanında Türkiye: Siyâsi Tarih Alp Arslan'dan Osman Gazi'ye (1071-1318).Turan Neşriyat Yurdu. Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi. Ötüken Neşriyat AŞ. Büyük Malazgirt Zaferi ve Anadolu'da Türk Destanı", Türk Yurdu, S. 276, s. 1-8. Orta Çağlarda Türkiye-Kıbrıs Münasebetleri", Belleten, XXVIII/110, s. 209-227. The Anatolia İn Period Of The Seljuks And Beyliks" The Cambridge History Of İslam, I, s. 231-262. Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti (Vol. 6). Ötüken Neşriyat AŞ. Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi (Vol. 2). Ötüken Neşriyat AŞ. Selçuklular ve İslamiyet (No. 4). Turan Neşriyat Yurdu. Türkler Anadolu'da. Hareket Yay., İstanbul.

Yükseliş	3	Mehmet Altay Köymen	Ankara Üniversitesi	1999 1976 1989 1991 1993 1995 2020	Tercüme Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap	Nizamü, L. Mülk, Siyasetname, (Yay. M. A. Köymen), TTK Yay., Ankara. Tuğrul Bey ve Zamanı (Vol. 4). Millî Eğitim Basımevi: [dağıtım] Devlet Kitapları. Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Kuruluş Devri, TTK Yay., Ankara. Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi İkinci İmparatorluk Devri, TTK Yay., Ankara. Selçuklu Devri Türk Tarihi, TTK Yay., Ankara. Alparslan ve Zamanı, MEB Yay., Ankara. Büyük Alaeddin Keykubad ve Zamanı, (Haz. S. Koca & S. Tarifci), Kronik Kitap, İstanbul.
Yükseliş	4	İbrahim Kafesoğlu	Ankara Üniversitesi	1955 1956 1992 1953 1958 1971 1981	Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale Makale	Selçuklu Ailesinin Menşei Hakkında. Osman Yalçın Matbaası. Malazgirt Meydan Muharebesi. Maarif Vekâleti, İstanbul. Selçuklu Tarihi. MEB Yay., Ankara. Doğu Anadolu'ya İlk Selçuklu Akını ve Tarihî Ehemmiyeti (1015-1021). Fuat Köprülü Armağanı, 260-261. Selçuk'un Oğulları ve Torunları. Türkiyat Mecmuası, 13: 117-130. Türk Fütuhat Felsefesi ve Malazgirt Zaferi. Edebiyat Fak. Matbaası, 2: 1-16. Anadolu Selçuklu Devleti Hangi Tarihte Kuruldu. Tarih Enstitüsü Dergisi, (10-11): 1-28.
Yükseliş	5	Faruk Sümer	İstanbul Üniversitesi	1971 1985 1992 1960 1970 1986	Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale	İslam Kaynaklarına Göre Malazgirt Savaşı:(Metinler Ve Çevirileri) (No. 3). TTK Basımevi, Ankara. Yabanlu Pazarı: Selçuklular Devrinde Milletlerarası Büyük Bir Fuar. Türk Dün. Arş. V. Çepniler (Anadolu'nun Bir Türk Yurdu Haline Gelmesinde Önemli Rol Oynayan Oğuz Boyu).Türk Dün. Arş.V. Anadolu'ya Yalnız Göçebe Türkler mi Geldi, Belleten Dergisi, (96). Anadolu'da Moğollar, SAD, I, 1969, 1-147. Selçuklular Devrinde Türk Beyleri, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 44.
Duraklama	1	Ali Sevim	Ankara Üniversitesi	1971 1983 1983 1990 1993 1995 1972 2006 2011	Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Tercüme Tercüme Tercüme	Malazgirt Meydan Savaşı, TTK Yay., Ankara. Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi (Vol. 7). TTK Yay., Ankara. Genel Çizgileriyle Selçuklu Ermeni İlişkileri, TTK Yay., Ankara. Ünlü Selçuklu Komutanları: TTK Yay., Ankara. Anadolu'nun Fethi Selçuklular Dönemi, TTK Yay., Ankara. Selçuklu Devletleri Tarihi. Siyaset, Teşkilat ve Kültür, TTK Yay., Ankara. Abu Bakr İbn Al-Zaki, Ravzatü'z-Küttab ve Hadikatü'l-Albab, (Yay. A. Sevim), TTK Yay., Ankara. El-Azîmî, Azimi Tarihi- Selçuklular Dönemiyle İlgili Bölümler. (Yay. A. Sevim), TTK Yay., Ankara. Cevzi, S. İ. L., Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l-Ayan'da Selçuklular, (Yay. A. Sevim), TTK Yay., Ankara.

Duraklama	2	Erdoğan Merçil	İstanbul Üniversitesi	1977 1980 1993 1995 2000 2007 2011 2014	Tercüme Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap	bin Mahmûd, A., Selçuknâme, I-II. (Yay. E. Merçil), Terc, 1001. Kirman Selçukluları (Vol. 8). Kültür Bakanlığı; Müslüman Türk Devletleri Tarihi. TTK Yay., Ankara. Selçuklu Devletleri Tarihi. Siyaset, Teşkilat ve Kültür, TTK Yay., Ankara. Türkiye Selçukluları'nda Meslekler (Vol. 192). TTK Yay., Ankara. Selçuklular'da Hükümdarlık Alâmetleri, TTK Yay., Ankara. Selçuklular'da Saraylar ve Saray Teşkilâtı. Bilge Kültür Sanat Yay. Alp Arslan ve Malazgirt. Kültür A.Ş., İstanbul
Duraklama	3	Aydın Taneri	Ankara Üniversitesi	1977 1987 1966 1967	Kitap Kitap Makale Makale	Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı, Bilge Yay. Mevlânâ Âilesinde Türk Milleti Ve Devleti Fikri (Vol. 66). Kültür ve Turizm Bakanlığı. Müsâmeretü'l-Ahbâr'ın Türkiye Selçukluları Devlet Teşkilatı Bakımından Değeri, Tarih Araştırmaları Dergisi, 4(6): 127-171. Büyük Selçuklu İmparatorluğunda Vezirlik", Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi, V (8): 80-127.
Duraklama	4	Nejat Kaymaz	Ankara Üniversitesi	1970 2009 2011	Kitap Kitap Kitap	Pervâne Mu'înü'd-dîn Süleyman (Vol. 2). Ankara Üniversitesi Basımevi. Anadolu Selçuklu Sultanlarından II. Giyâsü'd-Dîn Keyhüsrev ve Devri (Vol. 2). TTK Yay., Ankara. Anadolu Selçuklularının İnhitatında İdare Mekanizmasının Rolü. TTK Yay., Ankara.
	5	Coşkun Alptekin	İstanbul Üniversitesi	1971	Makale	Selçuklu Paraları, Selçuklu Araştırmaları Dergisi, C.III. Ankara.
	6	Mikail Bayram	Ankara Üniversitesi	1991 2005 2005	Kitap Kitap Kitap	Ahi Evran ve Ahi Teşkilatı'nın Kuruluşu. Damla Matbaacılık, Konya. Türkiye Selçukluları Üzerine Araştırmalar. Kömen Yay., Konya. Selçuklular Zamanında Konya'da Dinî ve Fikrî Hareketler. Nüve Kültür Merkezi, Konya.
Duraklama	7	Abdülkerim Özaydın	İstanbul Üniversitesi	1990 2001	Kitap Kitap	Sultan Muhammed Tapar Devri Selçuklu Tarihi: 498-511/1105-1118 (Vol. 11). TTK Yay., Ankara. Sultan Berkyaruk Devri Selçuklu Tarihi (485-498/1092-1104). Edebiyat Fak. Yay., İstanbul.
	8	Refik Turan	Ankara Üniversitesi	1995 1983 1997	Kitap Makale Makale	Türkiye Selçuklularında Hükûmet Mekanizması: Vezîr Ve Divân (Vol. 2952). MEB Yay., Ankara. Alâeddin Keykubat'ın Doğu Anadolu Siyaseti, Selçuk Üniversitesi Selçuk Dergisi, Konya, 3: 78-87. Selçukluların Karadeniz Seferleri ve Karadeniz Sahiline Türk İskânı, Kastamonu Eğitim Dergisi, Mart, 187-193.
	9	Salim Koca	Ankara Üniversitesi	1997 1997 2005 2011 2016	Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap	Sultan I. İzzeddin Keykâvus (1211-1220) (Vol. 23). TTK. Yay., Ankara. Dandanakandan Malazgirte. Şahsi Yay., Giresun. Selçuklular'da Ordu ve Askerî Kültür. Berikan Yay., Ankara. Selçuklu Devri Türk Tarihinin Temel Meseleleri. Berikan Yay., Ankara. Türkiye Selçukluları Tarihi (Sultan Alp Arslan'dan Uluğ Keykubad'a 1071-1220). Berikan Yay., Ankara.

Duraklama	10	Tuncer Baykara	İstanbul Üniversitesi	1985 1988 1990 1997 2000 2004	Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap	Türkiye Selçukluları Devrinde Konya (Vol. 614). Kültür ve Turizm Bakanlığı. Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I: Türk Devrinde İdari Taksimat, Türk Kültürü Arş. Enstitüsü. Anadolu'nun Selçuklular Devrindeki Sosyal Ve İktisadi Tarihi Üzerinde Araştırmalar (Vol. 56). Ege Üniversitesi I. Gıyaseddin Keyhusrev (1164-1211): Gazi, Şehit (Vol. 20). TTK Basımevi, Ankara. Türkiye'nin Sosyal ve İktisadî Tarihi: XI-XIV. Yüzyıllar (Vol. 278). Türkiye Diyanet Vakfı Yay. Türkiye Selçukluları'nın Sosyal ve Ekonomok Tarihi. IQ Kültür Sanat Yay.
Hareketlenme	1	Gülay Ögün Bezer	Atatürk Üniversitesi	2011 2000 2002 2014	Kitap Makale Makale Makale	Büyük Selçuklu Tarihi. Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir. Selçuklular Zamanında Anadolu'da ve Civar Bölgelerde Kıtlık. Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi, 3: 7-22. "Türkiye Selçukluları'nın Güneydoğu Siyaseti ve I. Haçlı Seferinin Bunun Üzerindeki Etkileri. Türklük Arş. Dergisi, 12: 79-113. Anadolu'nun Fethi ve Drakon Çayı Anlaşması'nın Bu Süreçteki Yeri. TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi,Ankara, XII:21-36.
	2	Emine Uyumaz	İstanbul Üniversitesi	2003 2011 2002 2003 2006	Kitap Kitap Makale Makale Makale	Sultan I. Alâeddîn Keykubad devri: Türkiye Selçuklu Devleti siyasî tarihi,(1220-1237). TTK Yay. Ankara. Türkiye Selçuklu Devleti'ne Gelen ve Giden Elçiler (XI. Yüzyılın Sonu-XIV. Yüzyılın Başları). Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul. Türkiye Selçuklu Devleti–Eyyûbî Münasebetleri. Türkler Ansiklopedisi, 86-96. Sultan 1. Alaeddîn Keykubad Zamanında (1220-1237) Türkiye Selçuklu Devletinin Elçilik İlişkileri. Tarih Dergisi, (39): 55-84. Türkiye Selçuklu Devleti'nde Resmî Eğlence/Bezm Meclisleri. Tarih Dergisi, (43): 37-52.
	3	Mehmet Ersan	Marmara Üniversitesi	2012 2013 2020 2006 2006 2010	Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale	Selçukluları Yeniden Keşfetmek Büyük Selçuklular, Timaş Yay., İstanbul. Osmanlıdan Önce Onlar Vardı Türkiye Selçukluları, Timaş Yay., İstanbul. Türkiye Selçuklu Devleti'nin Dağılışı-Bir Devletin Çöküş Hikâyesi, Altınordu Yay., Ankara. Türkiye Selçuklularında Halkın Eğlence Hayatı. Tarih İncelemeleri Dergisi, 21(2): 77-92. Türkiye Selçuklularında Devlet Erkânının Eğlence Hayatı. Tarih İncelemeleri Dergisi, 21(1): 73-106. Ortaçağ Ermeni Kaynaklarına Göre Selçuklu Sultanları. Tarih İncelemeleri Dergisi, 25(1): 147-154.
	4	Muhammed Said Polat	Marmara Üniversitesi	2004 2002 2005 2010	Kitap Makale Makale Makale	Selçuklu Göçerlerinin Dünyası: Karacuk'tan Aziz George Kolu'na, Kitabevi Yay. Selçuklu Türkiyesi'nde Ticaret". Türkler, 7: 375-385. Türkiye Selçuklularında Askerî Teşkilât (1071-1243). Türklük Araştırmaları Dergisi, 17: 17-53. Osmanlı Öncesi Türkiye'nin İktisat Tarihine İlişkin Sorunlar. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (21): 43-58.

	5	İlhan Erdem	Ankara Üniversitesi	2016 2018	Makale Makale	Selçukluların İlk Dönemlerinde Merv Şehri ve Önemi (1035-1092). Tarih Araştırmaları Dergisi, 35 (60): 59-72. Haçlılar İle Mücadelede Menbic ve Emir Belek. Tarih Araştırmaları Dergisi, 37 (64): 191-204.
	6	Hüseyin Kayhan	Ankara Üniversitesi	2001 2011 2011 2019	Kitap Makale Makale Makale	Irak Selçukluları, (514-590/1120-1194), Çizgi Kitabevi. Selçuklular Devrinde Tıp Bilimi ve Hekimler Hakkında Notlar. History, 3 (1): 155-163. Selçuklular Devrinde Türk Saraylarında Fars Şâirleri. Turkish Studies, 6 (1): 1433-1441. Selçuklular Devrinde Kırım'ın Sosyal, Kültürel, Ekonomik ve Dinî Gelişimine Bir Bakış. Karadeniz Arş. Enst. Dergisi, 5 (7): 85-98.
	7	Muharrem Kesik	İstanbul Üniversitesi	2003 2011 2013 2014 2016 2018 2020	Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale Makale	Türkiye Selçuklu Devleti Tarihi: Sultan I. Mesud Dönemi, 1116-1155 (Vol. 19). TTK Yay., Ankara. At Üstünde Selçuklular: Türkiye Selçukluları'nda Ordu ve Savaş, Timaş Yay. İstanbul. 1071 Malazgirt: Zafere Giden Yol, Timaş Yay. İstanbul. Sultan Alp Arslan'ın Liderlik Vasıfları. FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, (4): 43-52. Sultan Alp Arslan Nasıl Öldürüldü?. Türkiyat Mecmuası, 24 (2): 99-120. Büyük Selçuklu Devleti Veziri ve Türk Tarihinin Önemli Devlet Adamlarından Nizâmü'l-Mülk (1018-1092). Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi, (8): 53-81; Melik Muhammed (1134-1142). Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi, (12): 11-34.
	8	Cihan Piyadeoğlu	İstanbul Üniversitesi	2018 2020 2021 2021 2003 2012 2013 2017	Kitap Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale Makale	Malazgirt Zaferi Bin Yıllık Miras, Kronik Kitap, İstanbul. Büyük Selçuklular / Yeni Bir Devrin Başlangıcı, Kronik Kitap, İstanbul. Çağrı Bey Selçuklular'ın Kuruluş Hikâyesi, Kronik Kitap, İstanbul. Sultan Alp Arslan Fethin Babası, Kronik Kitap, İstanbul. Büyük Selçuklu Devleti Emîri Atabeg Çavlu Sakavu. Tarih Dergisi, (38): 37-60. Büyük Selçuklular Dünyasında Yas Tutma Âdetleri ve Taziye Merasimleri.Trakya Üniversitesi Edb. Fakültesi Dergisi,2(03): 29-41. Selçuklu Hanedanının Önemli Bir Mensubu: İbrahim Yınal. Türkiyat Mecmuası, 23 (2): 117-143. Sultan Sencer'in Kürdistân Eyaleti Kurdurmuş Olduğu İddiası Üzerine Bir Değerlendirme. Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi, (6): 1-12.

	9	Erkan Göksu	Erciyes Üniversitesi	2008 2010 2017 2018 2019 2020 2010 2013 2015 2015 2015 2009 2009 2011 2015 2018	Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Tercüme Tercüme Tercüme Tercüme Tercüme Makale Makale Makale Makale Makale	Türk Kültüründe Silah, Ötüken Neşriyat. İstanbul. Türkiye Selçuklularında Ordu, TTK Yay., Ankara. Selçuklu'nun Mirası-Gulâm ve Iktâ, Kronik Kitap, İstanbul. Bilge Vezir Nizamülmülk, Erdem Yay., İstanbul. Selçuklular Muhteşem Çağın Mütevazı Çocukları, Kronik Kitap, İstanbul. Büyük Selçuklular (1040-1157), Selenge Yay., İstanbul. Reşîdü'd-dîn Fazlullâh., Câmi'ü't-Tevârîh-Selçuklu Devleti (Zikr-i Târîh-i Âl-i Selçûk), (Yay. E. Göksu & H. H. Güneş), Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul. Ebû Bekr Muhammed b. Ca'fer en-Narşahî., Târih-i Buhârâ, (Yay. E. Göksu), TTK Yay., Ankara. Hamdullah Müstevfî-i Kazvînî., Târih-i Güzîde (Zikr-i Pâdişâhân-i Selçukiyân), (Yay. E. Göksu), Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul. Mîrhând, Ravzatu's-safâ., (Tabaka-i Selçûkiyye), (Yay. E. Göksu), TTK Yay, Ankara. Minhâc-i Sirâc el-Cûzcânî., Tabakât-ı Nâsırî (Gazneliler, Selçuklular, Atabeglikler ve Hârezmşâhlar), (Yay. E. Göksu), TTK Yay., Ankara. Kösedağ Savaşı (1243). Pursuit of History, 1 (2): 1-14. Erzurum'un Sonbaharı. Electronic Turkish Studies, 4 (8): 1286-1297. Türkiye Selçukluları Dönemine Ait İki Askerî Istılah:"Leşker-İ Kadim" ve "Leşker-İ Hadis" Tabirleri Üzerine. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD), 14 (14): 137-147. Türkiye Selçuklu Ordusundaki Frenk Ücretli Askerler ve Babaîler İsyanı'nın Bastırılmasındaki Rolleri. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, (74): 211-233. Nizâmülmülk ve Selçuklu Iktâ'ının Şekillenmesindeki Rolü. Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi, (8): 147-164.
	10	Mehmet Ali Hacıgökmen	Ankara Üniversitesi	2012 2017 2018 2019 1996 2005 2015	Kitap Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale	Türkiye Selçuklularında Avcılık, Kömen Yay., Konya. Selçuklu Hanımları-Kira Hatun ve Raziye Devlet Hatun, Çizgi Kitabevi, Konya. Türkiye Selçuklu Devlet Adamları, Çizgi Kitabevi, Konya. Türkiye Selçuklu Başkentleri (İznik ve Konya), Çizgi Kitabevi, Konya. XVI. Yüzyıl'a Ait Tahrir Defterine Göre Alanya'da Yer Adları Hakkında Bir Araştırma. Türk Kültürü, 34 (393): 29-38. Ankara Ahilerinin Ticari Faaliyetleri ve Baciyan-i Rum Hakkında Bir Araştırma. OTAM Dergisi, 18: 185-211. Selçuklu-Danişmendli İlişkileri Çerçevesinde Kadınhanı'na Adını Veren Raziye Devlet Hatun. Vakıflar Dergisi, 44: 37-48.

	11	Gazi Osman Özgüdenli	Marmara Üniversitesi	2013 2002 2004 2014	Kitap Makale Makale Makale	Selçuklular I. Cilt: Büyük Selçuklu Devleti Tarihi (1040-1157), İSAM Yay., İstanbul. Yeni Paraların Işığında Kuruluş Devri Selçuklularında Hâkimiyet Münasebetleri Hakkında Bazı Düşünceler. Belleten, 65: 547-570. Selçuklu-Hilafet Münasebetlerinde Bir Dönüm Noktası: Halife El-Müsterşid'in Katli Meselesi. Tarih Dergisi, (39): 1-36. Büyük Selçuklu Sultanlarına Ait Farsça Şiirler/ Persian Poems of Saljuq Sultans. Marmara Türkiyat Arş. Dergisi, 1 (2): 39-67.
	12	Tülay Metin	Ege Üniversitesi	2020 2008 2013 2014 2017	Kitap Makale Makale Makale Makale	Selçuklu Çağında Yaşamak Ortaçağda Türk Şehri, Kronik Kitap, İstanbul. Türkiye Selçuklu Devleti'nin Karadeniz'deki Siyasî ve Askerî Faaliyetleri. Akademik İncelemeler Dergisi, 3 (2): 13-26. Selçuklular Zamanında Anadolu'da Türk İskânına Dair Bir İnceleme: Malatya Örneği. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (2): 137-156. Selçuklular Zamanında Müneccimliğe Dair Bazı Tespitler. History Studies, 6 (3): 239-252. Sultanlığı Meşruiyet Kazanmamış Bir Selçuklu Şehzadesi: Tuğrul Arslan. Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi, (6): 35-52.

Tablo 2: Türkiye'de Bizans Tarihçileri

	Yazar	Ekol	Yıl	Türü	Eser Künyesi
1	Fuat Köprülü	İstanbul Üniversitesi	1931	Makale	Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hakkında Bazı Mülahazalar. Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası, (I): 165-313.
2	Akdes Nimet Kurat	İstanbul Üniversitesi	1935	Makale	Bizans'ın Son ve Osmanlıların İlk Tarihçileri, Türkiyat Mecmuası, Sayı: 3.
3	Fahameddin Başar	İstanbul Üniversitesi	2003 2005	Kitap Tercüme	Son Dönem Bizans İmparatorluğu Tarihi Bibliyografyası (1261-1453), İÜEF Yay., İstanbul. Refik, A., Bizans Karsısında Türkler, 699-857/1299-1453, (Yay. F. Başar), Kitabevi Yay., İstanbul.
4	Fikret Işıltan	Berlin/ Bresleu Üniversitesi	1970 1981 1995	Tercüme Tercüme Tercüme	Honigmann, E., Bizans Devletlinin Dogu Sınırı, Grekçe, Arabca, Süryanice ve Ermenice Kaynaklara Göre, 363'den 1071'e Kadar, (Yay. F. Işıltan), İÜEF Yay., Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul. Ostrogorsky, G., Bizans Devleti Tarihi, (Yay. F. Işıltan), TTK Yay., Ankara. Khoniates, N. (1995). Historia, (Çev. F. Işıltan, TTK Yay., Ankara.
5	Mekki Şerif Baştav	Ankara Üniversitesi	1989 2001 1978 2004	Kitap Kitap Makale Makale	Bizans İmparatorluğu Tarihi: Son Devir, 1261-1461: Osmanlı Türk-Bizans Münasebetleri. Türk Kültürünü Arş.Ens. Bizans Tarihi Kuruluşundan Yıkılışına Kadar, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul. La Civilisation Byzantine – Bizans Medeniyeti. Belleten, S. 166. Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluşu Esnasında Bizans ve Avrupa. Belleten, 68 (251): 63-104.
6	Melek Delilbaşı	Ankara Üniversitesi	1989 1996 2002 2017	Kitap Makale Makale Makale	Selânik'in Zaptı Hakkında Bir Tarih (II. Murad Dönemi'ne Ait Bir Bizans Kaynağı), TTK Yay., Ankara. Bizans' tan Osmanlı Fethine Selanik (Thessaloniki). Toplumsal Tarih, 112: 90-93. Osmanlı-Bizans İlişkileri. Türkler, IX, (Edt. G. Eren), Yeni Türkiye Yay., 10-33. 1403 Tarihli Bizans-Türk Antlaşması. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 29: (1-4).
7	Nevra Necipoğlu	Wellesley Koleji/ Harvard Üniversitesi	1995 1998 2003	Makale Makale Makale	Byzantine Monasteries and Monastic Property in Thessalonike and Constantinople During the Period of Ottoman Qonquests. Osmanlı Araştırmaları, 15 (15): 123-135. Evrensellikten Geri Çekiliş, Bizans İmparatorluk İdeolojisinin Evrimi ve Osmanlı Fütuhatı. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e: Problemler, Araştırmalar, Tartışmalar, 146-157. Türkiye'de Bizans Tarihçiliğinin Dünü, Bugünü ve Sorunları. Toplumsal Tarih, 112: 72-7.
8	Mustafa Daş	İstanbul Üniversitesi	2006 2012 2005 2009 2009	Kitap Kitap Makale Makale Makale	Bizans' ın Düşüşü, Yeditepe Yay., İstanbul. Bizans Devlet Kurumları, Yeditepe Yay., İzmir. Bizans Kaynaklarında Timur İmajı. Tarih İncelemeleri Dergisi, 20 (2): 43-58. Bizans'ın Megali İdea'sı Üzerine Bir Değerlendirme. Osmanlı Araştırmaları, 34 (34): 87-103. Türklerin Bizans ve Venedik'le Denizlerdeki İlişki ve Mücadeleleri (XI–XIV. Yüzyıllar). İ. Bostan, İ. S. Özbaran (Eds.), Türk Denizcilik Tarihi, 49-59.
9	Yusuf Ayönü	Ege Üniversitesi	2018 2009 2012 2015	Kitap Makale Makale Makale	Selçuklular ve Bizans, TTK Yay., Ankara. Bizans Ordusunda Ücretli Türk Askerler (XI-XII. YY). Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (25):53-69; Batı Anadolu'daki Türk Yayılışına Karşı Bizans İmparatorluğgu'nun Kuman-Alan Topluluklarını Balkanlardan Anadolu'ya Nakletmesi. Belleten-TTK, 76 (276): 403-418. İslam ve Bizans Kaynaklarına Göre Antiokheia Savaşı. Ege ve Balkan Araştırmaları Dergisi, 1 (1): 1-12.

Tablo 3: Türkiye'de Haçlı Seferleri Tarihçileri

	Yazar	Ekol	Yıl	Türü	Eser Künyesi
1	Fikret Işıltan	Berlin/ Bresleu Üniversitesi	1986 1987 1987	Tercüme Tercüme Tercüme	Runciman, S., Haçlı Seferleri Tarihi: Birinci Haçlı Seferi ve Kudüs Krallığı'nın Kuruluşu, C. I, Yay. F. Işıltan), TTK Yay., Ankara. Runciman, S., Haçlı Seferleri Tarihi: Kudüs Krallığı ve Frank Doğu 1100- 1187, C. II, (Yay. F. Işıltan), TTK Yay., Ankara. Runciman, S., Haçlı Seferleri Tarihi, Akkâ Krallığı ve Daha Sonraki Haçlı Seferleri, C. III, (Yay. F. Işıltan), TTK Yay., Ankara.
2	Işın Demirkent	İstanbul Üniversitesi	1987 1997 2001 2004 1988 1989 1992 1994 2001 2007	Kitap Kitap Tercüme Tercüme Makale Makale Makale Makale Makale Makale	Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1098-1146), 2 c. TTK Yay., Ankara. Haçlı Seferleri, Dünya Yay., İstanbul. Kinnamos, I., Ioannes Kinnamos' un Historia'si (1118-1176). (Yay. I. Demirkent), TTK Yay., Ankara. Khoniates, N., Niketas Khoniates' in Historia'sı (1195-1206) İstanbul'un Haçlılar Tarafından Zaptı ve Yağmalanması, (Yay. I. Demirkent), Dünya Yay., İstanbul. Hittîn Zaferi ve Kudüs' ün Müslümanlarca Fethinin Batı'daki Akisleri. Belleten, 52 (205): 1547-1556. Urfa Haçlı Kontluğu Tarihine Bir Bakış (1098-1146). Belleten, 53 (206: 167-174. Haçlı Seferleri Dönemi Kalelerinden Râvendân. Belleten, 56 (216): 371-390. Haçlı Seferleri Düşüncesinin Doğuşu ve Hedefleri". Tarih Dergisi, (35): 65-78. Haçlı Seferleri Kaynaklarının Büyük Külliyatı Recueil des Historiens des Croisades II Bizanslı Tarihçiler. Belleten,65(244): 921-958. Haçlılara Karşı Mücadelede Başarılı Bir Türk Kumandanı: Savar. Belleten, 48 (191-192), 453-480.
3	Ebru Altan	İstanbul Üniversitesi	2003 2018 2001 2002 2008 2012 2020	Kitap Kitap Makale Makale Makale Makale Makale	İkinci Haçlı Seferi:(1147-1148). TTK Yay., Ankara. Antakya Haçlı Prinkepsliği Tarihi Kuruluş Devri (1098-1112). TTK Yay., Ankara. Haçlı Ordularının Anadolu'da Geçtiği Yollar. Belleten, 65 (243): 571-582. Birinci Haçlı Seferinin Bir Görgü Tanığı: Fulcherius Carnotensis. Tarih Dergisi, (37): 45-50. Anadolu'da Haçlılara Karşı Savaş (1097-1190). Tarih Dergisi, 47: 75-104. Renaud de Chatillon: Antakya Prinkepsi (1153-1160), Maverayi Ürdün Senyörü (1177-1187). Tarih Dergisi, (55): 1-30. Haçlı Seferleri Ve Anadolu (1097-1190): Türkiye Selçukluları Tarihinde Haçlı Seferlerinin Yeri ve Önemi. Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi, (12): 35-50.
4	Birsel Küçüksipahioğlu	İstanbul Üniversitesi	2007 2021 2005 2012 2015 2020	Kitap Kitap Makale Makale Makale Makale	Trablus Haçlı Kontluğu Tarihi (1109-1187), Arkeoloji ve Sanat Yay. Haçlılar ve İstanbul (1096 -1261). Pozitif Yay. Birinci Haçlı Seferi'nin Bir Görgü Tanığı: Raimundus Aguilers. Tarih Dergisi, (41): 17-24. Haçlı Seferleri'nin Başından 1204'e Kadar Batılıların Bizans' ı Zapt Etme Planları. Tarih Dergisi, (42): 50-54. Haçlılar Karsısında İlk Türk Lideri: Sultan I. Kılıçarslan. Şarkiyat Mecmuası, (26): 63. Musul ve Halep Valisi İmâdeddin Zengi'nin Haçlılarla Mücadelesi. Şarkiyat Mecmuası, (36): 103-126.

5	Ergin Ayan	Marmara Üniversitesi	2016 2016	Kitap Tercüme	Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği, Ötüken Neşriyat, İstanbul. Willermus, T., Haçlı Kroniği, (Yay. E. Ayan), Ötüken Neşriyat, İstanbul.
6	Aydın Usta	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	2008 2015 2017 2002 2011 2013 2019	Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale Makale	Çıkarların Gölgesinde Haçlı Seferleri: Müslüman-Haçlı Siyasî İttifakları, Yeditepe Yay. İstanbul. Haçlı Seferlerinde Kuşatma. Yeditepe Yay., İstanbul. Haçlı Hikâyeleri, Yeditepe Yay., İstanbul. Artuklular ve Haçlılar (Haçlıların Bölgeye Gelişlerinden Belek'in Ölümüne Kadar 1098-1124). Tarih Dergisi, (37): 357-374. Haçlı Seferleri Döneminde Din Değiştirme Vakaları. Belleten, 75 (274): 691-717. Haçlılar ve Doğu Hıristiyanları Arasındaki İlişkiler. Belleten, 77 (279), 365-402. Haçlı Seferleri Döneminde Sur Şehri. Belleten, 83 (297) 439-468.
7	Cüneyt Kanat	Ankara Üniversitesi	2002 2013	Tercüme Kitap	De Joinville, J., Bir Haçlının Hatıraları, (Yay. C. Kanat). Vadi Yayınları, Ankara. Sorularla Haçlı Seferleri. Yeditepe Yay., İstanbul.

Tablo 4: Türkiye'de Ortaçağ Avrupa Tarihçiliği

	Yazar	Ekol	Yıl	Türü	Eser Künyesi
1	Pınar Ülgen	Fırat Üniversitesi	2013 2016 2017 2018 2020 2009 2012 2017	Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale	Ortaçağ Avrupasında Kölelik-Toplum Ve Hukuk, Arkeoloji Ve Sanat Yay. Doğu-Batı Arasında Teknoloji Transferi (Geç Ortaçağlar), Arkeoloji Ve Sanat Yay. Ortaçağ Avrupa'sının Ölümle Dansı, Arkeoloji Ve Sanat Yay. Kadınlar ve Cadılar, Yeditepe Yay., İstanbul. Orta Çağ Avrupa Tarihi, Yeditepe Yay., İstanbul. Geç Ortaçağlarda Avrupa da Kent Ve Kentsel Yaşam Hakkında Bir Değerlendirme. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7 (2): 127-143. Geç Ortaçağ Avrupasında Pazar Ve Panayır İlişkisinin Ticaret Hayatındaki Rolü ve Türk İslam Dünyasındakilerle Karşılaştırılması. Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi-The Journal Of International Social Research, 5 (21): 359-381. Ortaçağ Avrupa Ekonomisinin Mimarları Olan Tüccarlaragenel Bir Bakış, History Studies International Journal Of History, 9 (5): 167-179.
2	Özlem Genç	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2013 2016 2021 2016 2016	Kitap Kitap Kitap Makale Makale	Birleşik Avrupa'nın Mimarı Şarlman ve Karolenj Rönesansı, Lotus Yay. Orta Çağın İlk Laik Biyografisi Einhard Vita Karoli Magni, Gece Kitaplığı. Erken Orta Çağ Avrupasında Hayat, Timaş Akademi. Çocukların Orta Çağ Avrupa'sındaki Yeri. Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, 1 (1): 241-261. Küçük Frank Yıllıkları I: Aziz Amand Yıllığı. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7 (1): 623-638.
3	Murat Serdar	Karadeniz Teknik Üniversitesi	2014 2019 2020	Makale Makale Makale	Ortaçağ Avrupasında Tanrının Laneti Cüzzam ve Cüzzam Evleri. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 9 (2): 100-110. Medici Ailesi: Floransa'da Bir Ailenin Yükseliş Öyküsü. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 14 (2): 655-668. Orta Çağ Avrupası'nda Bir Tıp Okulu: Montpellier. Ortaçağ Araştırmaları Dergisi, 3 (1): 90-103.
4	Tolgahan Karaimamoğlu	Niğde Üniversitesi	2021 2017 2019	Kitap Makale Makale	Ortaçağ Avrupası'nda Salgın Hastalıklar, Selenge Yay. Ortaçağ Avrupası'nda Tıp Kültürü Ve Gelişmeleri. Tarih ve Gelecek Dergisi, 3 (2): 44-63. Ortaçağ Avrupa Mutfak Kültüründe Tahıl, Balık ve Sütün Yeri.Turkish Studies-Historical Analysis, 14 (3): 607-625.

Tablo 5: Türkiye'de Ortaçağ İslam Tarihçileri

	Yazar	Ekol	Yıl	Türü	Eser Künyesi
1	Neşet Çağatay	Ankara Üniversitesi	1971 1972 1976 1982 1992 1993	Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap Kitap	Hz. Muhammed'in Hayatı, İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara. 100 Soruda İslam Tarihi, Gerçek Yay., İstanbul. İslam Mezhepleri Tarihi, İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara. İslam Öncesi Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı, İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara. İslam Ulusları ve Devletleri Tarihi, TTK Yay., Ankara. Başlangıçtan Abbasilere Kadar İslam Tarihi, TTK Yay., Ankara.

2	Bahriye Üçok	Ankara Üniversitesi	1965 1981 1982 1983 1972	Kitap Kitap Kitap Kitap Tercüme	İslam Devletlerinde Kadın Hükümdarlar, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara. İslam Devletlerinde Naibeler ve Kadın Hükümdarlar, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara. İslam'dan Dönenler ve Yalancı Peygamberler, MEB Yay., Ankara. İslam Tarihi, (Emeviler-Abbasiler), MEB Yay., Ankara. Mazahari, A., Ortaçağda Müslümanların Yaşayışları, (Yay. B. Üçok), Varlık Yay., İstanbul.
3	Hakkı Dursun Yıldız	İstanbul Üniversitesi	1980	Kitap	İslamiyet ve Türkler, Çağrı Yay., İstanbul.
4	Şemseddin Günaltay	Lozan Üniversitesi	H.1341 1923	Kitap Kitap	İslam Tarihi, İstanbul Evkaf Umumiye Matbaası, İstanbul. İslam'da Tarih ve Müverrihler, Evkaf Matbaası, İstanbul.
5	Ahmet Yaşar Ocak	İstanbul Üniversitesi	1980 1998 2018	Kitap Kitap Kitap	Babaîler İsyanı, Dergâh Yay., İstanbul. Türkiye ve İslam, Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul. Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Sufilik: Kalenderiler (XIV-XVII. Yüzyıllar), Timaş Yay., İstanbul.
6	Seyfullah Kara	Atatürk Üniversitesi	2006 2009 2009 2018 2005 2006 2012	Kitap Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale	Selçukluların Dini Serüveni Türkiye'nin Dini Yapısının Tarihsel Arka Planı, Şema Yay. Peygamber Döneminde Gençlik, Ağaç Kitabevi Yay. Büyük Selçuklular ve Mezhep Kavgaları (Vol. 163), İz Yay. Anadolu Selçuklularında Din ve Medeniyet, Denem Yay. Hz. Peygamber'e Karşı Oryantalist Bakış ve Bu Bakışın Kırılmasında Metodolojik Yaklaşımın Önemi. Atatürk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi, (23): 145-169. İslam Tarihinde İlk Zihniyet Sapması:Emevîler Döneminde Otoritenin Dünyevîleştirilmesi. İstem, (8):145-170. Türkiye Selçukluları Döneminde Anadolu'da Mu'tezile Ekolünün Varlığı/Existence Of Mu'tezilite School In Period Of Seljuk Turks. Journal of History Culture and Art Research, 1(2): 1-13.
7	Haşim Şahin	Osmangazi Üniversitesi	2018 2020 2021 2010 2013 2018	Kitap Kitap Kitap Makale Makale Makale	Dervişler ve Sufi Çevreler, Kitap Yay. Dervişler, Fakihler, Gaziler / Erken Osmanlı Döneminde Dini Zümreler (1300-1400), Yapı Kedi Yay. Adalet, Dürüstlük ve Bereketin Temsilcisi Ahiler, Erdem Yay. Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) Üzerine Bir Literatür Değerlendirmesi. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, (53). "Abbasilerin Son Dönemlerinden İlhanlıların Yıkılışına Kadarki Süreçte Şi'î Sünnî İlişkileri. e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi, 6 (2): 17-42. Alevi-Bektâşi Tarihinin Yazılı Kaynakları: Velayetnameler. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,16:87-102.

KAYNAKÇA

Akman, Ş. T. (2011). "Türk Tarih Tezi Bağlamında Erken Cumhuriyet Dönemi Resmî Tarih Yazımının İdeolojik ve Politik Karakteri", Hacettepe Hukuk Fak. Dergisi, Ankara. 1(1): 80-109.

Alkan, N. (2014). "Tarihin Çağlara Ayrılmasında "Üçlü Sistem" ve Türk-İslâm Tarihi'nin Çağ Taksimi Meselesi", Turkish History Education Journal, 3(2), 43-64.

Alkan, N. (2015). Tarihin Çağlara Ayrılması Kime Göre Ve Nasıl Olmalı?. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/ ALKAN-Necmettin-TARİHİN-ÇAĞLARA-AYRILMASI-KİME-GÖRE-VE-NASIL-OLMALI.pdf/ adresinden erişildi. (26.11.2021).

Atsız, H. N. (1977). Türk Tarihinde Meseleler (Vol. 6). Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Aydın, A. (2002). ''Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı" , Türkler, Ankara, 11: 417-425.

Barthold, W. & Köprülü, M. F. (2018). İslam Medeniyeti Tarihi, Alfa Yay., İstanbul.

Başar, F. (2020). "DEMİRKENT, Işın", DİA, İstanbul, (gözden geçirilmiş 2. basım) EK-1. cildinde, 316-317.

Belge, M. (2001) "Ortaçağ", Doğu Batı, Avrupa, 14: 77-84.

Berktay, H. (1983). Cumhuriyet İdeolojisi ve Fuat Köprülü, Kaynak Yay., İstanbul.

Burgu, A. (2020). "Anadoluculuk Hareketinin Selçuklu Tarihçiliğine Etkileri" Ortaçağ Araştırmaları Dergisi, 3 (2): 253-265.

Copeaux, E. (2006). Türk Tarih Tezinden Türk-İslam Sentezine, (Çev. A. Berktay) İletişim Yay., İstanbul.

Çelen, M. K. (2016). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Tarih Yazıcılığı. (Edt. A. Şimşek), Tarih İçin Metedoloji içinde (ss. 38-46). Pegem Akademi, Ankara.

Demirkent, I. (1995). "Prof. Dr. Fikret Isıltan'ın Hayatı ve Eserleri", Prof. Dr. Fikret

Işıltan'a 80. Doğum Yılı Armağanı, İÜEF, Ortaçağ Anabilim Dalı, İstanbul, s. 11-17.

Demirkent, I. (2001). "Haçlı Seferleri Kaynaklarının Büyük Külliyatı Recueil des Historiens des Croisades II Bizanslı Tarihçiler". BELLETEN, 65 (244): 921-958.

Demirkent, I. (2005). Bizans Tarihi Yazıları Makaleler- Bildiriler- İncelemeler, Dünya Kitapları, İstanbul.

Donuk, A. (2001). "İbrahim Kafesoğlu", DİA, İstanbul, 24:145-146.

Durgun, F. (2014). "Rönesans' Tan 19. Yüzyıla Avrupa Tarihyazımında İlerleme Fikri, Dönemselleştirme ve Orta Çağ Avrupa Tarihi Algısı". İnsan & Toplum Dergisi, 3 (6): 283-304.

Ercilasun, K. (2020). Türk Tarihinin Çağları, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Erdem, İ. (2011). Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Selçuklu Tarihi Araştırmaları. Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Tarihçilik ve Tarih Yayıncılığı Sempozyumu Bildiriler, Ankara, 2011: 301-309.

Erdem, İ. (2019). "Sevim, Ali", DİA, İstanbul, 3 (2): 498-49

Eyice, S. (1968). "Türk Tarihinin Ana hatları", Belleten, Ankara, XXXII/128: 509-526.

Eyice, S. (2002). "Kritovulos, Mikhael", DİA, İstanbul, 26: 293.

Gordlevskı, V. A. (2015). Küçük Asya'da Selçuklular. (Çev. A. İnan), TTK, Ankara.

Gökyay, O. Ş. (2002), "Kâtib Çelebi", DİA, İstanbul, 25: 36-40.

Gül, M. (2009). Orta Çağ Avrupa Tarihi. Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul.

İnalcık, H. (2002). Türkiye'de Osmanlı Araştırmaları. I-Türkiye'de Modern Tarihçiliğin Kurucuları. XXIII. Türk Tarih Kongresi (4-8 Ekim 1999, Kongre Bildirilerinden Ayrı Basım), 85-166.

İnalcık, H. (2007). "Osmanlı Türk Tarihçiliği Üzerine Notlar", (Çev. B. Arı), Uluslararası Askeri Tarih Dergisi, 87: 213-226.

İnan, A., Tevfik, M., Rifat, S., Akçura, Y., Galip, R., Çambel, H. C., ... & Bey, Y. Z. (1930). Türk Tarihinin Ana Hatları. Devlet Matbaası, İstanbul.

İpşirli, M. (1999). "Osmanlı Tarih Yazıcılığı", Osmanlı, C.8, Ankara, 247-254.

Kafesoğlu, İ. (1964). "Üniversite Tarih Öğretiminde Yeni Bir Plân", İÜ Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, 19: 1-13.

Kafesoğlu, İ. (1972). "Türkiye'de Selçuklu Tarihçiliği", İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Cumhuriyet'in 50. Yılına Armağan, İstanbul, s. 84-89.

Kafesoğlu, İ. (1984). "Türk Tarihinde Çağlar Meselesi", Türk Kültürü, XXII 254: 343-354.

Kafesoğlu, İ. (2014). Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar. Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Koloğlu, O. (1996). TCTA. Tarih Çalışmaları 1980-95 (Cilt.15, ss. 1352-1360.) İletişim Yay., İstanbul.

Köymen, M. A. (1980). "Prof. Dr. Osman Turan Hayatı, Eserleri ve Fikirleri", (Osman Turan tarafından yazılan Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi içinde (ss. 13-25) Nakışlar Yay., Ankara.

Küçükkalay, A. (2014). Dünya İktisat Tarihi, Beta Yayınları, İstanbul.

MEB (2001). İslam Ansiklopedisi, İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugatı, MEB Yay., Eskişehir.

Necipoğlu, N. (2003). "Türkiye'de Bizans Tarihçiliğinin Dünü, Bugünü ve Sorunları", Toplumsal Tarih, 112: 72-77.

Ocak, A. Y. (1994). "Türkiye Selçukluları Tarihçileri Ölüyor mu? Veya Müşterek Bir Türkiye Selçukluları Tarihi ve Medeniyeti Yazma Zorunluluğu", Polemik, İstanbul, 13: 8-10.

Ortaylı, İ. (2004). Gelenekten Geleceğe, Ufuk Kitapları, İstanbul.

Ortaylı, İ. (2011). Tarih Yazıcılık Üzerine, Cedid Neşriyat, Ankara.

Önkal, A. (1989). İslam Tarihi Araştırmalarında Karşılaşılan Bazı Problemler. Günümüz Din Bilimleri Araştırmaları ve Problemleri Sempozyumu (Samsun, 27-30 Haziran 1989).

Özalp, Ö. H. (2012). Tarihe Adanmış Bir Ömür Ord. Prof. Mükrimin Halil Yinanç, Elmühay Yay., İstanbul.

Özbaran, S. (1992). "Türkiye'de Tarihçiliğin Görüntüsü", Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi, c.1, 2: 33-49.

Özcan, A. (2013). "Osmanlı Tarihçiliğine ve Tarih Kaynaklarına Genel Bir Bakış". FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, (1): 271-293.

Özel, O. (1999). Bir Tarih Okuma ve Yazma Pratiği Olarak Türkiye'de Osmanlı Tarihçiliği. (Edt. T. Bora), Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek içinde (ss.147-160). Metis Yayınları, İstanbul.

Özel, O. ve Çetinsaya, G. (2002). "Türkiye'de Osmanlı Tarihçiliğinin Son Çeyrek Yüzyılı: Bir Bilanço Denemesi", Toplum ve Bilim, 91: 8-38.

Özkan, M. S. (2017). "Orta Çağ'da Batı Dünyasında Otoritenin Sorunsallığı Tarihi ve Felsefi Bir Çözümleme", Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4 (8): 94-134.

Papuççular, H. (2021). "21. Yüzyılda Tarihyazımı Ve Tarihçilik Üzerine Bir İnceleme", Akademik Hassasiyetler, 8 (16): 67-87.

Sever, İ. (2006). Türkiye'de Ortaçağ Tarihçiliği Dünü, Bugünü Ve Sorunları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Solmaz, S. (2016). "Dünden Bugüne Türkiye'de Selçuklu Tarihçiliğinin Aşamaları ve Değişimler", Türk Yurdu, Ankara, 347: 55-65.

Şimşek, A. (2012). "Türk Tarih Tezi Üzerine Bir Değerlendirme", Türkiye Günlüğü, Ankara, 111: 85-100.

Tokdemir, E. (1996). TCTA. 1980 Sonrasında Türkiye'de İktisat Tarihçiliği (Cilt 15, ss. 1356-1357). İletişim Yay., İstanbul.

Togan, A. Z. V. (1946). Umumi Türk Tarihine Giriş (No. 2). İsmail Akgün Matbaası,

Toprak, Z. (1986). Türkiye'de Çağdaş Tarihçilik (1908-1970). (Der. S. Atauz), Türkiye'de Sosyal Bilim Araştırmalarının Gelişimi içinde (ss. 435). Türk Sosyal Bilimler Derneği, Ankara.

Toprak, Z. (2017). Türkiye'de Akademik Tarihçiliğin Genel Durumu: Bir Bilanço Denemesi, (Edt. Ahmet Şimşek-Alaattin Aköz), Türkiye'de Akademik Tarihçilik içinde (ss. 25-37) Kronik Kitap, İstanbul.

Turan, O. (2009). Selçuklu Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti. Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Ünal, Y. (2010). "Türkiye'de Tarihçilik, Tarihçiliğin Gelişimi (15–20. Yy) ve Türk-Batı Tarihçiliğine Örnek İki Kitabın Karşılaştırmalı Analizi" KADER Kelam Araştırmaları Dergisi, 8 (2): 183-206.

Yalansız, N. (2000). "Cumhuriyet Dönemi Osmanlı Tarihi Çalışmaları (1923-1960)", Toplumsal Tarih, İstanbul, 82: 11-20.

Yıldız, H. (1971). "Ord. Prof. Mükrimin Halil Yinanç ve Eserleri", Tarih Dergisi, (25): 189-196.

Yinanç, H. M. (1940). Tanzimattan Meşrutiyete Kadar Bizde Tarihçilik. Tanzimat I, 573-595.

ISBN: 978-625-385-034-0

EĞİTİM yayınevi

/egitimyayinevi
/egitimyayinevi
/egitimyayinevi
www.egitimyayinevi.com
siparişleriniz için: www.kitapmatik.com.tr